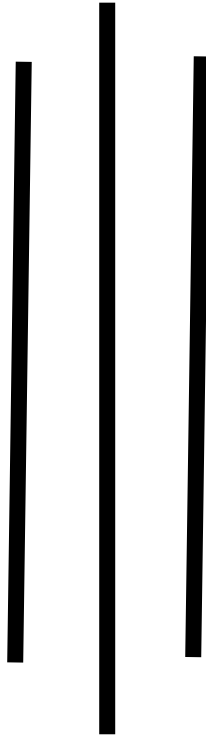

अन्नपूर्ण गाउँपालिकाको बाह्रौं गाउँसभामा
गाउँपालिका अध्यक्ष श्री विष्णु वहादुर के.सी.द्वारा प्रस्तुत
आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को
नीति तथा कार्यक्रम

अन्नपूर्ण गाउँपालिका
माछापौखरी, कास्की
असार ८, २०७९

गाउँपालिका उपाध्यक्षज्यू, गाउँसभाका सदस्यज्यूहरू,

लोकतन्त्रको महत्वपूर्ण पक्ष आवधिक निर्वाचन अन्तर्गत स्थानीय तह निर्वाचन २०७९ का माध्यमबाट यस अन्नपूर्ण गाउँपालिकाको दोस्रो कार्यकालका लागि अध्यक्ष पदमा निर्वाचित भै आगामी आ.व. २०७९/०८० को नीति तथा कार्यक्रम यस सम्मानित सभामा प्रस्तुत गर्न पाउँदा म गौरवान्वित भएको छु । सर्वप्रथम नेपालको युगान्तकारी परिवर्तन गर्दै संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र प्राप्तिको निमित्त विभिन्न चरणका ऐतिहासिक जन-आन्दोलनहरूमा, राष्ट्र र जनताको लागि आफ्नो जीवन समर्पण गर्नुहुने ज्ञात अज्ञात वीर सहिदहरू प्रति सम्मानका साथ हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्न चाहन्छु ।

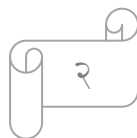
ऐतिहासिक संविधान सभाबाट वनेको नेपालको संविधान २०७२ मार्फत हामी संघीयता संस्थागत गरी कार्यान्वयनको चरणमा छौं । विगतका वर्षहरूमा निर्माण भएका नीति तथा कार्यक्रम र बजेट कार्यान्वयनको चरणमा जाँदा देखिएका कमजोरी र समस्याहरूबाट अनुभव हाँसिल गर्दै, जनताको आवश्यकता, चाहना र कार्यान्वयनको तत्परता लाई ध्यानमा राखि, देशले वि.स. २०७९ साल सम्ममा अति कम विकसित देशबाट विकसित देशमा स्तरोन्नती गर्ने र वि.स. २०८७ साल सम्म दीगो विकासका लक्ष्य हासिल गर्दै उच्च मध्यम आयस्तर भएको मुलुकमा स्तरोन्नती हुने लक्ष्य लिएको छ । यिनै राष्ट्रिय लक्ष्य तथा गाउँपालिकाको पञ्चवर्षिय योजना र मध्य कालिन खर्च संरचना समेतलाई आधार मान्दै आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम तयार पारिएको छ ।

यस गाउँपालिकाको विकास र समृद्धिका निमित्त सदैव सकारात्मक सोचका साथ हामीलाई सहयोग, सल्लाह, सुझाव तथा सकारात्मक पृष्ठपोषण प्रदान गर्नुहुने सम्पूर्ण गाउँपालिका वासीहरूप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु । अन्नपूर्ण गाउँपालिकाको विकासका निमित्त नीति, योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमाका विभिन्न चरणहरूमा सहयोग पुर्याउनु हुने उपाध्यक्षज्यू, लगायत निर्वाचित जनप्रतिनिधिज्यूहरू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सम्पूर्ण राष्ट्र सेवक कर्मचारीहरू, विभिन्न राजनीतिक, सामाजिक, शैक्षिक, प्रशासनिक तथा गाउँपालिका बासी दाजुभाई, दिदीबहिनीहरू, विकास आयोजनाहरूका उपभोक्ता समिति, महिला, युवा, किसान, जेष्ठ नागरिक, अपाङ्ग, वालवालिका लगायत सम्पूर्ण सञ्जाल र समितिहरू सबैमा आभार सहित धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहन्छु ।

अब म यस अन्नपूर्ण गाउँपालिकाको गरिमामय सभामा आगामी आ.व. २०७९/०८० को लागि नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न अनुमती चाहन्छु ।

गाउँपालिकाले आगामी आर्थिक वर्षका लागि विकास प्रयासहरूलाई मार्गदर्शन गर्न र स्रोत साधनहरूको उपयोगमा दिशानिर्देशन गर्ने हेतुले यो नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ । हामीले समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली बनाउने राष्ट्रिय लक्ष्य पुरा गर्दै समृद्ध अन्नपूर्ण गाउँपालिका बनाउने संकल्प गरेका छौं । यस संकल्प पुरा गर्न हामी इमानन्दार पुर्वक जवाफदेही हुँदै स्पष्ट नीति र कार्यक्रम सहित अगाडि बढ्नुपर्ने छ ।

हाम्रो गाउँपालिका भौगोलिक, प्राकृतिक, ऐतिहासिक, सांस्कृतिक एवम् पर्यटकीय महत्वका दृष्टिले अत्यन्त महत्वपूर्ण र प्रबल सम्भावना भएको पालिका भएर पनि द्रुत विकासको लागि हाम्रा सामु अझै चुनौतिहरू छन् । विकासको क्रममा पछाडि परेका वर्ग तथा समुदायलाई विकासको मूल प्रवाहमा ल्याउने, उत्पादनशील क्षेत्रमा लगानी अभिवृद्धि गरी रोजगारी विस्तार गर्ने, कृषि क्षेत्रको व्यवसायिकरण र आधुनिकीकरण गर्ने, सुशासन प्रवर्द्धन गरी सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता कायम गर्ने, पर्यटन विकासलाई प्रोत्साहन गर्दै अझै विस्तार र सेवामुखी बनाउँदै जाने, वनजंगलको संरक्षण सम्बर्धन र उपयोग गर्दै वातावरणीय सन्तुलनलाई कायम राख्ने, भौतिक पूर्वाधारको विकासमा लगानी वृद्धि गर्ने तथा सामाजिक विकासलाई संस्थागत गर्दै पालिका वासीहरूमा आफ्नै ठाउँमा रही केही गरौं भन्ने भावना विकास

गर्दै उपयुक्त वातावरण सृजना गरी अपेक्षित विकासको प्रतिफल हासिल गर्ने एवम् आन्तरिक आयको दायरालाई फराकिलो बनाउने र आन्तरिक व्यवस्थापनलाई सुशासनमैत्री बनाई संस्थागत सुदृढीकरण गर्ने जस्ता जिम्मेवारी स्थानीय सरकारको रूपमा हाम्रो सामु रहेका छन् ।

गाउँसभा सदस्यज्यूहरू,

माथि उल्लेखित विषयहरूलाई सम्बोधन गर्नका लागि गाउँपालिकाबाट घोषित लक्ष्य र उद्देश्यका साथ जनताबाट प्राप्त भएको जिम्मेवारीलाई इमान्दारिता पूर्वक पूरा गर्न यस पालिकालाई **“कृषि, पर्यटन, उर्जा र पूर्वाधार, अन्नपूर्ण समृद्धिको आधार”** को दीर्घकालीन योजना तय गरी पालिकाको विकासको समग्र योजना तथा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्न आगामी आर्थिक वर्ष २०७९/०८० लागि देहाय बमोजिमका क्षेत्रगत नीतिहरू प्रस्तुत गरेको छु ।

१. आर्थिक विकास

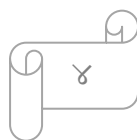
स्थानीय अर्थतन्त्रलाई आत्मनिर्भर बनाउन प्रत्येक स्थानीय तहले आर्थिक विकासको नीति तथा योजना तर्जुमा गरी स्रोत साधन केन्द्रित वजेट परिचालन गर्नु आजको मुख्य आवश्यकता हो । मानिसको दैनिक उपभोग्य वस्तुहरू वाहिरबाट आयत गर्नुपर्ने, स्थानीय स्तरमा उत्पादनको कमी हुनु, उत्पादन भएका वस्तुको वजारीकरणमा किसानको पहुँच नहुने जस्ता समस्याहरूले हाम्रो जस्तो ग्रामीण कृषि पेशामा आधारित अर्थतन्त्रमा आर्थिक विकासको लागि थुप्रै चुनौतिहरू देखा परेका छन् । स्थानीय कच्चा पदार्थको उपयोगको अभावमा स्थानीयस्तरका साना, मझौला र ठुला उद्योगहरूको स्थापना गर्न सकिएको छैन ।

सहकारी मार्फत कृषकहरूलाई आत्मनिर्भर बनाउदै व्यवसायिकतामा जोड दिन जरुरी छ । स्वाधीन, समुन्नत तथा समाजवाद उन्मुलन राष्ट्रिय अर्थतन्त्रको निर्माण गर्दै सामाजिक न्याय सहितको लोक कल्याणकारी राज्य स्थापना गर्ने नेपालको संविधानको लक्ष्यलाई आत्मसाथ गर्दै उत्पादनशील रोजगार उन्मुख, न्यायपूर्ण वितरण, गरिवी न्यूनीकरण गर्दै उच्च आर्थिक वृद्धिदर कायम गरी सामाजिक एवं आर्थिक रुपान्तरण गर्ने उद्देश्य लिईएको छ । विकासोन्मुख राष्ट्रबाट विकसित राष्ट्र निर्माण गर्न आर्थिक समृद्धिमा लाग्न जरुरी छ । **समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली**को राष्ट्रिय लक्ष्यलाई अनुभूत गर्दै **समृद्ध अन्नपूर्ण, सुखी अन्नपूर्णबासी** जनता भन्ने अभियानलाई सार्थक बनाउनका लागि श्रम, सीप, प्रविधि र पूँजीको व्यवस्थित परिचालनको खाँचो छ । गरिवी, भोकमरी, असमानता आदिको अन्त्य गरी दिगो विकासको लक्ष्य हासिल गर्नका लागि जल, जमिन, जंगल, जडिबुटी र जनशक्तिको उचित प्रयोग र परिचालन गर्दै कृषि, पशुपालन, पर्यटन, जलविद्युत, व्यापार व्यवसाय मार्फत आर्थिक क्षेत्रको विकासमा मुख्य जोड दिन जरुरी छ । आर्थिक क्षेत्रका विकासका निम्ति निम्न बमोजिमका नीतिहरू अवलम्बन गरिने छ ।

१.१ कृषि विकास

- १) रासायनिक मलको न्युनिकरण गर्दै प्राङ्गारिक मलको प्रयोगमा विस्तार गरी कम्पोस्ट मल, गँड्यौला मल उत्पादन र प्रयोगका माध्यमबाट गुणस्तरीय उत्पादनमा जोड दिइनेछ ।
- २) कृषि विज्ञहरूलाई छनौट गरी अन्नपूर्ण गाउँपालिकामा सम्भाव्यता रहेका तरकारी खेती, फलफूल खेती, अन्नबाली र मौरीहरूको अध्ययन अवलोकन गरी पहिचानका आधारमा पकेट क्षेत्र निर्माण गर्ने कार्य प्रारम्भ गरिनेछ ।
- ३) गाउँपालिकामा **एक घर एक करेसाबारी** कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- ४) सम्भाव्य क्षेत्रहरूमा औद्योगिक वालीहरूको विकास र प्रवर्द्धन गरिने छ ।
- ५) अन्नपूर्ण गाउँपालिकाको क्षेत्रभित्र कम्तिमा ५ रोपनी क्षेत्रफलमा खेती गर्ने कृषकहरूलाई प्रोत्साहन स्वरूप गाउँपालिकाद्वारा विशेष सहयोग गरिनेछ ।

- ६) कृषि क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धिको लागि सिंचाई क्षेत्रको आयोजनाहरूलाई प्राथमिकता दिइने छ (साना सिंचाई, कुलो निर्माण एवं मर्मत, थोपा सिंचाई र स्प्रिङ्कल) जस्ता यन्त्रहरूको प्रयोगलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- ७) बाँदर आतङ्क न्यूनिकरण गर्नका लागि बनजंगलमा फलफूलका बोटहरू रोपिनेछ ।सो का लागि अन्य उपायहरूको समेत खोजि गरिने छ ।
- ८) हिमाली र उच्च भेगहरूमा जडिबुटी, सतुवा, चिराइतो, स्याउ, दाँते ओखर, आरु, नासपती, किवी जस्ता फलफूल बिरुवाहरूको लागि माटो परिक्षण गरि वृहत रूपमा अगाडी बढाइनेछ ।
- ९) अन्नपूर्ण गाउँपालिकाको क्षेत्रमा अमिलो जातका फलफूल, पतझर फलफूल बिरुवाको लागि नर्सरी स्थापना गरी अन्नपूर्ण गाउँपालिका भित्र क्षेत्र विस्तार गरिने छ र अन्य पालिकामा निर्यात गरिनेछ ।
- १०) संघ र प्रदेश सरकारको सहकार्यमा कृषि जन्य उत्पादन, प्रशोधन र बजारीकरणमा जोड दिईनेछउत्पादनमा आधारित अनुदानलाई जोड दिइनेछ ।
- ११) स्थानीय लोपोन्मुख रैथाने वालीहरूको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्दै गाउँपालिका स्तरीय विउ बैंकको स्थापनामा जोड दिइनेछ ।
- १२) कृषि बिमालाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- १३) पालिकालाई कोदो, फापर, उवा, लट्टे जस्ता लोपोन्मुख बालीहरूमा आत्मनिर्भर बनाउँदै रैथाने बालीका रूपमा संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्न अनुगमन गरी उचित अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
- १४) अन्नपूर्ण गाउँपालिका भित्र पर्ने मध्य पहाडी लोकमार्गमा रहेका होटल तथा रेष्टुरेण्टमा रैथाने बालीको परिकार मेनुमा राख्न अनिवार्य गरिनेछ ।
- १५) वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका र कृषि क्षेत्रमा लगानी गर्न चाहने युवाहरूलाई छनौट गरी उचित अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
- १६) अनुदानका कार्यक्रमहरूमा अन्नपूर्ण गाउँपालिका भित्र दर्ता भएका कृषि फर्म, कृषि समुह र कृषि सहकारीहरूलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- १७) प्रत्येक वडामा कृषि समुह गठन गरी गाउँपालिका स्तरीय कृषि सञ्जाल गठन गरी सञ्जाल मार्फत कृषि सम्बन्धी कार्यक्रमहरू अगाडि वढाईनेछ ।
- १८) भू उपयोग नीति बनाई जग्गाको वर्गिकरण गरी लागु गरिनेछ ।
- १९) खाली रहेको बाझो जमीनको उपयोग नीति बनाइ कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- २०) युवाहरूलाई कृषिमा आकर्षित गर्न हरेक वडामा कम्तीमा पनि १/१ वटा कृषि वा पशुपन्छीको क्लष्टर पर्ने गरी युवा लक्षित कार्यक्रम सन्चालन गरिनेछ । युवा लक्षित कार्यक्रमलाई यत्रतत्र छरेर नभई क्लष्टरको रूपमा सन्चालन गर्न आवश्यक युवा लक्षित कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधी तयार गरी सोही अनुसार कार्यक्रम सन्चालन गरिनेछ ।
- २१) एग्रो टुरीजमको विकास गरि अन्नपूर्ण क्षेत्रमा आउने आन्तरीक तथा बाह्य पर्यटकहरूलाई आफ्नै उत्पादन खुवाउने परिपाटीको विकास र विस्तार गरिने छ ।
- २२) आवश्यकता अनुसार माटो जाँच शिवीर सञ्चालन गरिने छ ।
- २३) अन्नपूर्ण गाउँपालिका अन्तर्गत रहेको कृषि अनुसन्धान केन्द्र लुम्लेबाट सन्चालन गरिने बाह्य अनुसन्धानका कार्यक्रमहरू सम्भव भएसम्म अन्नपूर्ण गाउँपालिका क्षेत्रमा नै सन्चालन गर्न प्राथमिकता दिन पहल गरिने छ ।
- २४) कृषि तथा पशुपन्छी सम्बन्धी तालिमहरूलाई कृषक पाठशाला मोडलमा सन्चालन गरिने छ ।
- २५) कृषि आधुनिकरणलाई अगाडी बढाई एक घर एक टनेल कार्यक्रममा ५०% अनुदान कार्यक्रम गरिने छ

- २६) एक वडा एक मौसमी तथा बैमौसमी विरुवा उत्पादन का लागी आधुनिक नर्सरीका लागी आधुनिक टनेल बनाउने नीति लिइने छ ।
- २७) माध्यमीक तहका विद्यालयहरुमा कृषि तथा पशुपालन सम्बन्धी विषय बस्तुलाइ अनिवार्य रुपमा पाठ्यक्रममा राख्न लगाइने छ ।
- २८) अन्नपूर्ण गाउँपालिकामा कृषि सूचना केन्द्रको स्थापना गर्ने र कृषिसँग सम्बन्धित विभिन्न कार्यक्रमहरुको फारामहरु अनलाइन मार्फत भर्ने व्यवस्था गरिने छ ।
- २९) अन्नपूर्ण गाउँपालिकाका सबै वडामा आवश्यकताका आधारमा एक एक चिस्यान केन्द्र स्थापना गरिने/ नीतिलाई अगाडी बढाइने छ ।
- ३०) आधुनिक कृषि तथा पशुपंक्षि फर्महरुको विकास गर्न आवश्यक सहजीकरण गरिने छ ।
- ३१) गाउँपालिकामा प्राङ्गारिक तथा अर्गानिक कृषि उत्पादनमा जोड दिइ उत्पादित कृषि उपजहरु नगर क्षेत्रमा आपूर्ति समेत गर्ने गरी उचित बजारीकरण गरिनेछ ।
- ३२) गाउँपालिका भित्र कृषि बजार गाउँपालिका स्तरिय कृषि तालिम केन्द्र स्थापना ,एकिकृत सेवा केन्द्र , र संचालनको लागि आवश्यक पहल गरिने छ ।
- ३३) संघ तथा प्रदेश सरकारको समन्वयमा कृषिको यान्त्रिकरणक ,प्रशोधन तथा भण्डारण , कृषि उपज खरिद केन्द्र स्थापना र संचालन गरिनेछ ।
- ३४) गाउँपालिकाको कृषि शाखामा दरबन्दी बमोजिमका दक्ष प्राविधिक कर्मचारी पदपूर्तिको व्यवस्था मिलाइने छ ।
- ३५) प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकरण परियोजना मार्फत पशु तथा कृषि ब्लक निर्माण गर्नका लागि पहल गरिने छ ।

१.२ पशुपंक्षी विकास

१. माछा, मासु, दूध र अण्डामा आत्मनिर्भर बनाई उत्पादन, प्रशोधन र विक्री वितरणमा जोड दिइने छ।
२. परम्परागत भेडा, बाख्रा, गाई, भैंसीका घुम्ती गोठ तथा खर्कहरुलाई सुदृढ गर्दै पशुजन्य बस्तु तथा परिकारको प्रशोधन र व्यवसायीकरणमा जोड दिइने छ ।
३. बजार क्षेत्रहरुमा आधुनिक र व्यवस्थित पशु वधशालाको निर्माणमा सहयोग गरिने छ ।
४. पशुपंक्षी पालनलाई व्यवस्थित बनाउँदै आधुनिक नमुना फर्महरुको विकासमा जोड दिइने छ ।
५. पशुपंक्षी बिमालाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
६. घुम्ती गोठका पशुहरुको निम्ति आधुनिक घाँस खेती विकासमा जोड दिइनेछ । निश्चित चरण क्षेत्रहरु निर्धारण गरिनेछ र चरण क्षेत्रहरुमा स्थायी प्रकृतिका गोठ टहरा निर्माण कार्य अगाडी बढाउने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
७. गाउँपालिकालाई आत्मनिर्भर बनाउँदै निर्यात गर्ने उद्देश्यका साथ व्यवस्थित घाँस नर्सरी स्थापना गर्न सहकारी, कृषक समूह तथा व्यवसायिक किसानहरुलाई आवश्यक सहयोग गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
८. अन्नपूर्ण गाउँपालिकालाई मासुमा आत्मनिर्भर बनाउनको लागी व्यवसायिक (कम्तिमा १००० भन्दा माथीका कुखुरा पालक सुचिकृत कृषक) लाई चल्लामा २५% अनुदान उपलब्ध गराईनेछ ।
९. दूध उत्पादन सँग सम्बन्धित दुग्ध उत्पादक सहकारीहरुलाई उत्पादन लागत कम गराउने र उत्पादनका आधारमा अनुदान रकम उपलब्ध गराउने तथा दुग्ध चिस्यान केन्द्र स्थापना गर्ने नीति अङ्गिकार गरिने छ ।

१०. दैनिक १० लिटर भन्दा माथी सहकारीको माध्यमबाट दुध विक्री गर्ने किसानलाई अफसिजन वा वाहै महिना दुध व्यवसाय गर्ने किसान पहिचान गरी प्रति लिटरको आधारमा प्रोत्साहन स्वरुप अनुदान प्रति लिटर १ रुपैयाँका आधारमा सहकारी मार्फत नगद अनुदान उपलब्ध गराइने छ ।
११. “एक कृषक एक दुहुनो गाई/भैसी” कार्यक्रम अभियानका रूपमा सञ्चालन गरी दुधलाई आफ्नो दैनिक आयआर्जनको माध्यम बनाउदै दुध उत्पादनमा सहकारीताको विकास गरी पशुपालक कृषक समूहलाई गोठ निर्माण, तथा भकारो सुधार कार्यका लागि अनुदान उपलब्ध गराइने छ ।
१२. घर पालुवा जनावर कुकुरहरुमा विशेष पहिचान भएको स्वर र सुरक्षाका दृष्टिले समेत अब्बल “भोटे” प्रजातिको कुकुर यस गाउँपालिकाको उपल्लो भेकहरुमा पाइने भएकोले सो को लगत अद्यावधिक गर्ने, संरक्षण गर्ने र कुकुरको छाउराहरु उत्पादन गरी बिक्री वितरण गरी आयआर्जन गर्ने तर्फ उत्प्रेरणा अभिवृद्धि गर्ने नीति अबलम्बन गरिने छ ।
१३. व्यवसायिक पशुपालन, पशु बिमा, गोठ तथा भकारो सुधार उन्नत नश्वका गाई, भैसी तथा बाच्छा-बाच्छी, पाडा- पाडी हुर्काउने कृषकहरुलाई प्रोत्साहन गर्ने, दुध र मासुको उत्पादन वृद्धि गर्न “पाकोटे” र “लिमे” जस्ता रैथाने जातका भैसी पालन कार्यक्रमलाई प्रथामिकता दिइने छ । प्रथामिक पशु उपचार सेवालालाई निरन्तरता दिइने छ ।
१४. व्यवसायिक पशुपालनमार्फत रोजगार सृजना गरी युवाहरुलाई गाउँभित्रै स्वरोजगार बनाउनको लागि प्रतिस्पर्धी अनुदान उपलब्ध गराई युवा लक्षित पशुपालन कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
१५. पशुपालक कृषकहरुमा सिप हस्तान्तरणद्वारा आधुनिक पशुपालन पद्धतिको विकास गर्दै लैजाने कार्यमा जोड दिई कृषक समूह, समिति, सहकारी, गैह्र सहकारी संस्था र गाउँपालिका बीच साझेदारीका साथ विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
१६. व्यवसायिक किसानलाई सुचिकृत गरी पाडी, बाच्छी उत्पादनलाई बढावा गर्न पाडी, बाच्छी प्रोत्साहन अनुदान कार्यक्रमलाई अगाडी बढाइने छ ।
१७. दुध उत्पादक सहकारीहरुको क्षेत्र विस्तार गरी दुध उत्पादक सहकारीहरुलाई करीव वार्षिक ५ लाख लिटर भन्दा बढी उत्पादक सहकारी संस्थालाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
१८. अन्नपूर्ण गाउँपालिकाका अनुत्पादक तथा पाडा बाच्छा, पाडी, साथै छाडा पशु धनलाई संकलन स्थल बनाई व्यवस्थापन केन्द्र स्थापनाका लागि जोड दिईनेछ ।
१९. व्यवसायिक पशुपालकलाई उत्प्रेरित गर्न विभिन्न तालिम तथा प्रोत्साहनका साथ दलित, जनजाति, महिला तथा विपन्न वर्गमा विशेष प्राथमिकता दिई पशु विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
२०. पशुपंक्षी पालनमा दिने अनुदान तथा सहयोग कार्यक्रमलाई एक निश्चित मापदण्डका आधारमा दुध, अण्डा र मासु उत्पादनमा आत्मनिर्भरताका साथ निर्यात गरी आयआर्जनमा वृद्धि गरिने गरि उत्पादनका आधारमा अनुदान कार्यलाई प्रोत्साहित गरिने छ ।
२१. माछापालन व्यवसायलाई विस्तार तथा वृद्धि गर्न भुर्रा वितरण तथा पोखरी निर्माण गर्न जोड दिनुका साथै मत्स्यपालन क्षेत्रमा कृषकहरुको आकर्षण अभिवृद्धि गरिने छ ।

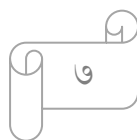
२२. जुनोटिक तथा महामारी किसिमका रोगहरु रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्न भ्याक्सिनेशनका साथ पशु खोप कार्यक्रम गाउँपालिका र प्रदेश सरकारसँग सहकार्य गरी विशेष जोड दिई पशुपंक्षीमा लाग्ने विभिन्न रोग तथा परजीवीलाई रोकथाम तथा उपचार गर्नको लागि औषधीको व्यवस्था गरिने छ ।
२३. पशु आहारको व्यवस्थापन गर्न उच्चकोटिका घाँसहरुको विउ तथा वेर्ना उत्पादन तथा वितरण गरी पशुपालन व्यवसायलाई प्रवर्द्धन गरिने छ ।
२४. पशुपालनका क्षेत्रमा आधुनिक प्रविधिहरु सुधार गर्न “काम गरेर सिक्छ, देखेर विस्वास गर्छ” भन्ने नारालाई कार्यान्वयन गर्न व्यवसायिक किसानहरुलाई नमुना पशुपालन फर्महरुको अवलोकन तथा तालिम कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिने छ ।
२५. ‘दुध उत्पादनको मुख्य आधार कृत्रिम गर्भाधानद्वारा पशुमा नश्व सुधार’ भन्ने नारालाई अङ्गीकार गर्दै गाई भैंसीको कृत्रिम गर्भाधान सेवा विस्तार गर्दै लगिने छ ।

१.३. पर्यटन विकास

१. पञ्चासे, शितलगुफा, मणिको डिल, भुमेको थान लगायतका धार्मिक र पर्यटकीय दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरुको विकासका लागि आवश्यक गुरुयोजना तयार गरिनेछ ।
२. पर्यटन विकासलाई गाउँपालिकाको आर्थिक विकासको आधार मानि आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटक आगमन बढाउन तथा उनिहरुको बसाई अवधि लम्ब्याउनको लागि प्रचार-प्रसार र पर्यटन प्रवर्धनका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
३. संघीय सरकार र प्रदेश सरकारसँग सहकार्य गरी पर्यटकहरुको बृद्धिका लागि प्रचार प्रसारमा जोड दिइनेछ
४. बोटिङ, क्यानोईङ, जीप लाइन, रक क्लाइम्बिङ, प्यारग्लाइडिङ जस्ता साहसिक खेलको विकास र प्रवर्धनमा जोड दिइनेछ ।
५. कृषि तथा पर्या पर्यटन विकासमा जोड दिइनेछ । परम्परागत मह शिकार (Honey Hunting) लाई पर्यटनसँग जोड्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
६. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र सञ्चालित होमस्टे (घरबास) हरूको प्रवर्धन तथा नयाँ स्थानहरुमा होमस्टे सञ्चालन गर्नका लागि प्रोत्साहन गरिने छ ।
७. गन्तव्य स्थलको पहिचान र पूर्वाधार विकास सहित एकीकृत पर्यटन पूर्वाधार विकास तथा पर्यटन प्रवर्धन योजना तयार गरि क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै लगिने छ ।
८. स्थानीय कला संस्कृति र चाडपर्वको मौलिकता कायम राख्नको लागि आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
९. विश्वकै उत्कृष्ट पर्यटकीय गन्तव्य अन्नपूर्ण आधार शिविर क्षेत्रभित्र अनावश्यक गतिविधिहरु गर्न रोक लगाई त्यसको मौलिकता र सुन्दरता कायम राख्नका लागि जोड दिइने छ ।

१.४ उद्योग, व्यापार तथा व्यवसाय

१. गाउँपालिका वडा नं. ६ ढावामा औधोगिक ग्राम स्थापनाको लागि आवश्यक प्रकृया अगाडि बढाइनेछ ।
२. स्थानीय, कृषि, वन र जडीबुटीसँग सम्बन्धित कच्चा पदार्थहरुको प्रयोग गरी साना तथा घरेलु उद्योगहरु स्थापनामा प्रोत्साहन र सहयोग गरिनेछ ।

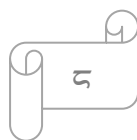
३. वन लसुन, सतुवा, निर्मसी, दालचिनी, जटामसी, पाँचऔँले, तितेपाती, चिराईतो, कुट्टकी, हरो, बरो, अमला, बन धनियाँ लगायतका जडीबुटी भएको यस गाउँपालिकामा नीजि, सहकारी र साझेदारीमा जडीबुटी संकलन-प्रशोधन तथा विक्री केन्द्रको स्थापना गरी जडीबुटी निकासीमा जोड दिइनेछ ।
४. चाँप, कटुस, उत्तिस, साल, खयर, टुनि जस्ता काठ जन्य वस्तुहरुको उचित प्रयोग तथा व्यवस्थापनमा जोड दिइनेछ ।
५. ढुङगा, गिट्टी तथा वालुवाको स्रोतको खोजी र पहिचान गरी प्रारम्भिक वातावरणीय मूल्याङ्कन (IEE) सम्पन्न गरी उत्खनन र निकासी गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
६. सार्वजनिक, सहकारी र निजी लगानी अर्थतन्त्रको तीन खम्बे नीतिलाई आत्मसाथ गरिनेछ । साथै काठसँग सम्वन्धित उद्योग स्थापनामा आवश्यक सहयोग र समन्वय गरिनेछ ।

१.५ बैंक तथा सहकारी

- १) विगतमा गरिबी निवारण कोषद्वारा सञ्चालित घुम्ती कोष समूहलाई सहकारीमा परिणत गरी उक्त कोषलाई गरिबी निवारण र रोजगारी सृजनामा उपयोग गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- २) सहकारी संस्था सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून र मापदण्ड निर्माण, कार्यान्वयन र नियमनमा जोड दिइनेछ
- ३) कम पूँजी र समान उद्देश्य भएका सहकारीलाई एकीकरण गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- ४) सहकारी संस्थाको क्षमता अभिवृद्धि, प्रवर्द्धन र विकासमा सहयोग गरिनेछ ।
- ५) सहकारीहरुलाई उत्पादनमुलक क्षेत्रमा लगानी गर्न प्रोत्साहित गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- ६) सहकारीको सिद्धान्त, मूल्य र मान्यतालाई आत्मसाथ गर्दै सदस्यहरुको हितमा काम गर्न समन्वय र सहजीकरण गरिनेछ ।
- ७) गाउँपालिकाका कृषि तथा पशु सम्बन्धी कार्यक्रमहरुलाई कृषि तथा दुग्ध उत्पादक सहकारी संस्था मार्फत कार्यान्वयन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- ८) कृषि तथा पशुपालक कृषक तथा व्यवसायीकताका आधारमा वैङ्किङ प्रविधिलाई सहजता बनाई सुचिकृत व्यवसायीहरुलाई कर्जामा छुट गरिने व्यवस्था मिलाइने छ ।

१.६ गरिबी निवारण सम्बन्धी

- १) गरिबीको रेखामुनि रहेका घरपरिवारहरुको पहिचान, तथ्याङ्क संकलन गरी आर्थिक गतिविधि तथा रोजगारीमा प्राथमिकतामा राखिनेछ ।
- २) गरिब, विपन्न, दलित बालबालिकालाई आर्थिक, सामाजिक, राजनैतिक रुपमा प्रतिस्पर्धी प्राविधिक तथा उच्च शिक्षा अध्ययनका लागि कार्यविधि बमोजिम समावेशीताको आधारमा छात्रावृत्ति प्रदान गरिनेछ ।
- ३) भूमिहिन सुकुम्बासीहरुको पहिचान गरी न्यूनतम् जीविकाका लागि जग्गा उपलब्ध गराउन आवश्यक प्रकृया अगाडि बढाइनेछ । साथै भूमिहिन, सुकुम्बासीका बालबच्चाको अध्ययनमा आवश्यक सहयोग गरिनेछ ।
- ४) अति विपन्न घर परिवारको जिवन यापनका लागि आवश्यक न्यूनतम आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउने नीति लिइनेछ ।
- ५) गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रमलाई गरिबी निवारणको ससक्त माध्यमका रुपमा पहिचान गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

२. सामाजिक विकास

२.१ शिक्षा:

- १) “सवै प्रकारका विकास मानवका लागि, मानव विकासका लागि प्राविधिक सिप सहितको गुणस्तरीय शिक्षा” सार्थक वनाउका लागि शिक्षा क्षेत्रमा लगानी वृद्धि गरीने छ ।
- २) पाँच वर्षमुनिका बालबालिकाको सर्वाङ्गीण विकास गर्न र प्रारम्भिक बालशिक्षाको अनुभव सहित आधारभूत तहको शिक्षामा प्रवेश गर्ने वातावरण तयार गर्न सवै विद्यालयमा बालविकास केन्द्र अनिवार्य गरी प्रारम्भिक बालकक्षाका लागि निर्धारित मापदण्ड अनुरूप बालकक्षाहरू सुधार र कार्यरत सहजकर्ताको क्षमता विकासमा ध्यान दिईनेछ ।
- ३) विद्यालय परिवारसंग गाउँपालिका कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । जसमा विद्यार्थी, शिक्षक, अभिभावक, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक अभिभावक संघ लगायत सरोकारहरूसँग प्रत्यक्ष सम्पर्क गरि शैक्षिक गुणस्तर सुधारका लागि अन्तर्क्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । साथै शैक्षिक क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्था, व्यक्ति र जनप्रतिनिधि मार्फत अविभावक शिक्षा सञ्चालन गरीने छ ।
- ४) अध्यक्षसंग शैक्षिक सुधार कार्यक्रम सञ्चालन गरी आगामी आ.ब.मा उक्त कार्यक्रम अन्तर्गत बालकक्षाको सुधार गरी क्रमशः माध्यमिक तहसम्म विस्तार गरिनेछ । विद्यार्थीसँग अध्यक्ष कार्यक्रम समेत सञ्चालन गरिने छ ।
- ५) विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउनका लागि गाउँपालिकाबाट कार्यक्रमको अनुगमन साथै व्यवस्थापन गरिने छ ।
- ६) सम्पूर्ण विद्यालयमा विद्यार्थीहरूबीच शैक्षिक लगायत अन्य क्षमता विकासका विभिन्न सह क्रियाकलाप साथै शैक्षिक प्रदर्शनी विद्यालय तह देखी गाउँपालिका स्तरसम्म संचालन गरिने छ ।
- ७) आधारभूत तहमा बाल पुस्तकालय, विज्ञान कर्नर, आई.सी.टी, खेलकुद सामाग्रीको व्यवस्थापन गरिने छ
- ८) सार्वजनिक विद्यालयहरूमा शैक्षिक गुणस्तर सुधार गरी विद्यार्थीको रोजाई केन्द्र बनाइने छ ।
- ९) अन्नपूर्ण पोलिटेक्निकल इन्स्टिच्यूट (अन्नपूर्ण बहु प्राविधिक शिक्षालयवाट) अध्यापन गराइने बालिविज्ञानका अतिरिक्त अन्य प्राविधिक विषय थप गरी अध्यापन गराउने पहल गरिने छ साथै मागमा आधारित लामा र छोटो अविधका सवै प्रकारका गुणस्तरीय प्राविधिक तालिमहरू सञ्चालन गरीने छ ।
- १०) शिक्षकको मनोबल उच्च बनाउन “शिक्षकलाई सम्मान गरौँ बालबालिकालाई माया गरौँ” भन्ने आदर्श वाक्यलाई प्रथामिकतामा राखी शिक्षक पेसालाई सम्मानित पेसाकारूपमा विकास गरीनेछ । बालबालिकालाई अध्ययनमा लगनशील हुने वातावरण तयार गरिनेछ । निश्चित मापदण्ड तयार गरी शिक्षक एवम् विद्यार्थीलाई पुरस्कृत गरिने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- ११) सवै विद्यालयहरूमा इन्टरनेटको व्यवस्था, शैक्षिक पूर्वधारको विकास, तालिम प्राप्त ईमान्दार दक्ष प्रविधि मैत्री शिक्षक, शिक्षण सामग्रीको व्यवस्थापन, प्रभावकारी अनुगमन, निरीक्षण र मुल्याङ्कन प्रणाली, नविनतम प्रविधिको प्रयोग गरी गुणस्तरीय र जिवन उपयोगी शिक्षामा जोड दिईनेछ ।
- १२) सवै तहका शिक्षकहरूलाई मागमा आधारित शिक्षण सिकाई तालिम प्रदान गरी शिक्षण सिकाईमा आएका कठिनाईलाई न्युनिकरण गर्न कार्यमुलक अनुसन्धान र उपयुक्त शैक्षिक प्रविधिको उपयोगमा जोड दिदै शिक्षण सिकाई प्रकृत्यालाई गुणस्तरीय बनाईनेछ ।
- १३) निरन्तर शिक्षा एवम साक्षरता साक्षरोत्तर शिक्षा र गाउँपालिकाको पूर्ण साक्षर कार्यक्रममा दिगोपना कायम गर्नका लागि सामुदायिक सिकाई केन्द्रहरूलाई क्रियाशिल गराइने छ । साथै प्रौढ आमा बाबुलाई मोबाईल तथा आधुनिक विधुतीय सामान चलाउन सिकाउन डिजिटल साक्षरता कार्यक्रम सञ्चालन गरीने छ ।

- १४) विद्यालय बाहिर रहेका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा प्रवेश गराई “बालबालिकालाई विद्यालय ल्याऔं पढाईमा टिकाऔं” कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाईने छ र गाउँपालिकाका सबै बालबालिकाहरूलाई कम्तिमा माध्यमिक तहसम्मको शिक्षा पुरा गर्ने वातावरण तयार गरिने छ ।
- १५) विद्यार्थीहरूलाई न्यूनतम सिकाइ उपलब्धि हासिल गराउन आवधिक रूपमा सिकाइको मूल्याङ्कन गरी विद्यार्थीको सिकाइका लागि शिक्षकलाई प्रधानाध्यापक र प्रधानाध्यापकलाई गाउँपालिका प्रति जवाफदेही हुने प्रणाली विकास गरिनेछ ।
- १६) गरीब, विपन्न अभिभावक विहिन साथै अपांगता भएका अभिभावकका बालबालिका आर्थिक अवस्थाका कारणवाट अध्ययनमा कठिनाई भएका बालबालिकाको वास्तविकता पत्ता लगाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराई विद्यालय तहको शिक्षा पुरा गर्ने वातावरण तयार गरीने छ साथै उच्च प्रावधिक शिक्षा अध्ययन गर्ने साथै विद्यावारीधी गर्ने जेहेन्दार विद्यार्थीहरूलाई दिईदैं आएको छात्रवृत्ति कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईने छ ।
- १७) सामुदायिक-सामुदायिक विद्यालय, सामुदायिक र संस्थागत विद्यालय विच, शिक्षण सिकाई कृयाकलाप र शैक्षिक तथा व्यवस्थापकिय पक्षहरूमा भएका असल अभ्यास सम्वन्धि अनुभवहरूको आदन प्रदान गर्ने वातावरण तयार गरीने छ ।
- १८) गाउँपालिकाको भौगोलिक स्थिति स्थानिय परिवेस, भेषभुषा, संस्कृती, पर्यटन, कृषि, जडिवुटी र पेसा व्यवसाय जस्ता विषयवस्तु समेटेर निर्माण भइ परीक्षणको रूपमा प्रयोग भएको स्थानिय पाठ्यक्रम परिमार्जन गरी प्रयोग गरीने छ ।
- १९) गाउँपालिका भित्रका मानव पूँजीको अध्यावधिक अभिलेख तयार गरीनेछ । वौद्धिक युवाहरूको समुहलाई राष्ट्र सेवामा प्रवेश साथै अन्य उद्योग संचालन गर्नका लागि उत्प्रेरण जागाउने कार्यक्रम सञ्चालन गरीने छ । वडागत रूपमा निर्माण गरीने धार्मिक पुस्तकालय कार्यक्रमलाई विस्तार गरिने छ ।
- २०) पर्यटन व्यवसायलाई अझ प्रभावकारी बनाउनको लागि कक्षा ११ र १२ मा होटल मेनेजमेन्ट तथा टुरिजम सम्वन्धिको प्राविधिक धारका विद्यालय सञ्चालन गर्नका लागि सम्भाव्यताको अध्ययन गरिने छ ।
- २१) कास्की जिल्ला निर्वाचन क्षेत्र नं. ३ मा नेपाल सरकारबाट नमुना विद्यालयको रूपमा छनोट भएको माछापुच्छ्रे मा.वि. शैक्षिक पूर्वाधारको पूर्णरूपमा विकास गरी अन्य विद्यालयहरूले नमुना सिकाई केन्द्रका रूपमा प्रयोग गर्ने प्रवन्ध मिलाईनेछ ।
- २२) सार्वजनिक विद्यालयको सवलिकरण र सुदृढिकरण गर्नका लागि “जाहाँ विद्यार्थी ताहाँ विद्यालय”, साथै विद्यार्थी र शिक्षकको अनुपात मिलाउनका लागि न्युन विद्यार्थी भएका विद्यालय एक अपसमा समायोजन, कक्षा स्थगन वा एकिकरण गरी शिक्षक दरवन्दि व्यवस्थापन कार्यलाई अगाडि वढाईने छ ।
- २३) विद्यालयमा अध्ययनरत किशोरावस्थाका छात्राहरूलाई महिनावारीको समस्याका कारणवाट विद्यालय वा कक्षा छाड्ने समस्या सामाधान गर्न सेनेटरी प्याड तथा व्यवस्थान सामाग्री वितरण साथै विद्यालयमा विद्यार्थीहरूलाई आउने स्वास्थ्य सम्वन्धि समस्या समाधानका उपाय सम्वन्धि सचेतना जगाउने कार्यका लागि विद्यालय नर्सिङ कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- २४) गाउँपालिका भित्र गुरुङ समुदायको भाषा लिपी संस्कृतिलाई उजागर संरक्षण प्रचार प्रसार गर्नका लागि गाउँपालिका भित्र सञ्चालन भएको आधारभुत तह कक्षा १ देखी कक्षा ३ सम्मको गुरुङ भाषामा कक्षा सञ्चालन गर्ने प्रक्रियालाई निरन्तरता र अन्य मातृ भाषालाई समेत आवश्यकताका आधारमा सम्भाव्यता अध्ययन गरि विस्तार गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ । यसका अतिरिक्त अन्नपूर्णको परिचय सम्वन्धि पुस्तक प्रकाशन गरि पाठ्यक्रममा समावेश गरिने छ ।
- २५) नेपाल स्काउटको आवश्यकता र महत्वलाई मनन गर्दै विद्यालय केन्द्रित स्काउट अभिमुखिकरण कार्यक्रम, ट्राफिक सचेतना, लागु पदार्थ दुर्व्यसनी सम्वन्धी सचेतना कार्यक्रमहरू अभियानका रूपमा संचालन गरी

विपद व्यवस्थापन तथा उद्धारमा युवा स्काउट, अध्यक्ष/उपाध्यक्ष संग वालवालिका कार्यक्रम संचालन गरी स्थानीय तहमा स्काउट समितिलाई सक्रिय गराई प्रभावकारी रूपमा परिचालन गरिनेछ ।

२.२ स्वास्थ्य

- १) गाउँपालिकाका सबै वडामा स्वास्थ्य विमा गर्न जनतालाई प्रोत्साहित गरिनेछ । गाउँपालिकाले आगामी आ.ब.मा ५०% बिमा प्रिमियम रकम बेहोर्ने गरि गाउँपालिकाका सम्पूर्ण नागरिकहरूको स्वास्थ्य विमा प्रक्रिया अगाडी बढाइनेछ साथै गाउँपालिकाको श्रोतलाई मध्यनजर गरि आगामी आ.ब. हरूमा सबै नागरिकलाई क्रमशः शतप्रतिशत प्रिमियम रकम गाउँपालिकाले ब्यहोर्ने गरि छुट्टै “स्वास्थ्य विमा कोष” खडा गरिनेछ ।
- २) यस गाउँपालिका अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट प्रदान गरिने सेवालार्इ थप प्रभावकारी बनाउन स्रोत साधन सम्पन्न बनाइनेछ । घरैमा प्रसुति हुने प्रचलनलाई पूर्णतया निरुत्साहित गरि घरमा प्रसुति हुने क्रमलाई शुन्यमा झारिनेछ ।
- ३) आपतकालिन मातृ तथा शिशु स्वास्थ्य व्यवस्थित गर्न गाउँपालिकामा “आपतकालिन सुरक्षित मातृत्व कोष” स्थापना गरिनेछ साथै १२ - ५५ वर्ष उमेर भित्रका महिलाको मृत्यु भएमा गरिने सूचना प्रणाली (MPDSR) कार्यक्रमलाई महिला स्वास्थ्य स्वयम सेवक मार्फत सम्पूर्ण वडाहरूमा पुर्याइने छ ।
- ४) पूर्णखोप, परिवार नियोजन सेवा, सुरक्षित मातृत्व, गाँउघर क्लिनिक जस्ता सेवालार्इ व्यवस्थित गर्दै स्वास्थ्यकर्मी र महिला स्वास्थ्य स्वयमसेविकाको मनोबल उच्च राख्न आवश्यक नीति लिइने छ ।
- ५) हाल निर्माणाधीन १५ शैयाको अस्पताललाई जति सक्दो छिटो सम्पन्न गरी उक्त अस्पताल संचालनका लागी आवश्यक वजेटको सुनिश्चितता तथा आवश्यक दक्ष जनसक्तीको लागी आवश्यक पहल गरी संचालनमा ल्याइनेछ । भौगोलिक र जनसङ्ख्याको अनुपातका आधारमा बढीमा ३० मिनेटको दूरीमा एक गाउँ एक स्वास्थ्य संस्थाको अवधारणालार्इ सफलभूत बनाउन एउटा वडामा एक स्वास्थ्य चौकि र स्वास्थ्य संस्था नभएको वडा तथा जनसंख्या र भूगोलको आधारमा स्थापना गर्नुपर्ने आवश्यक ठाउँमा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा पाउने जनताको मौलिक हकलाई सुनिश्चित गर्न स्वास्थ्य संस्था स्थापना गरिने छ ।
- ६) स्थानीय तहको स्वास्थ्य संस्थामा प्रयोगशाला सेवा क्रमशः विस्तार गरिनेछ ।
- ७) परिवार स्वास्थ्य लगायत यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्यलाई एकीकृत सेवाको रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ । युवा तथा किशोरकिशोरीमैत्री स्वास्थ्य सेवाको अवधारणालार्इ सम्पूर्ण स्वास्थ्य सेवाप्रदायक संस्थाहरूमा समावेश गरी विद्यालय स्वास्थ्य कार्यक्रमसंग समायोजन गराइनेछ । प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी ऐन मार्फत प्रजनन स्वास्थ्य अधिकार सुनिश्चित गरिनेछ ।
- ८) ग्रामिण क्षेत्रमा रहेका महिलाहरूको स्तन तथा पाठेघरको मुखको क्यान्सर समयमै पत्ता लगाउन तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मी परिचालन गरि शिबिर संचालन गरिनेछ ।
- ९) बिद्यालय प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा विस्तार गरिनेछ । जसका लागि एक बिद्यालय एक नर्स कार्यक्रमको थालनी गरिनेछ ।
- १०) कुनै पनि नागरिक बञ्चित नहुने गरी आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा समुदायसम्म उपलब्ध गराउने । सबै तहका स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई गुणस्तरिय सेवा प्रदान गर्न सक्षम बनाउन आवश्यक पूर्वाधारहरूको प्रत्याभूति, अनुगमन र सुपरिवेक्षण गर्दै स्वास्थ्य निकायहरूलाई स्वास्थ्यमा सबै नागरिकको पहुँच सुनिश्चित गराउने माध्यम बनाइनेछ ।

- ११) स्वास्थ्य सेवाहरु सर्वसुलभ, प्रभावकारी र गुणस्तरिय बनाउन जनसंख्या, भूगोल अनुरूप दरबन्दी, स्वास्थ्य उपकरण र पूर्वाधारको व्यवस्था गरि उनीहरुलाई काम गर्नको लागी उत्साहजनक वातावरणको प्रत्याभूति गर्ने साथै दक्ष, पेशागत क्रियाशिल जनशक्तिको विकास गर्दै लगिनेछ । साथै उत्कृष्ट कार्यक्षमता भएका संस्था तथा सेवाप्रदायकलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- १२) स्वास्थ्य पोषण र विकास सहकारीहरु र अन्तरक्षेत्रिय समन्वयको माध्यमबाट गुणस्तरीय एवं स्वास्थ्यबर्धक खाद्य पदार्थको प्रवर्धन, उत्पादन, प्रयोग र पहुँचलाई विस्तार गरि कुपोषणलाई न्यूनीकरण गर्ने र पोषण संबन्धि जनचेतना बढाउन घरमा बस्ने र विद्यालय जाने उमेरका बालबालिकाहरुका स्वास्थ्य तथा पोषण प्रवर्धनलाई ध्यान दिँदै विशेष संबोधन गरिनेछ ।
- १३) विपद तथा दुर्घटनाबाट हुने चोटपटकका कारण अपांगता र मृत्युमा भैरहेको तीव्र वृद्धिलाई सम्बोधन गर्न रोकथाम, शिघ्र उपचार र दोहोरो प्रेषण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाइने साथै गाउँपालिका क्षेत्रमा एम्बुलेन्स सेवा विस्तार गरिनेछ ।
- १४) सडक दुर्घटनाबाट हुन जाने क्षति न्यूनीकरणको अवधारणालाई अगाडि बढाई राजमार्ग अस्पताललाई प्रदेश सरकारको सहयोगमा सम्पन्न गरि संचालन गरिनेछ ।
- १५) दूर चिकित्सा प्रणाली, विद्युतीय स्वास्थ्य प्रविधी M-Health, E-Health साथै आधुनिक प्रविधिलाई अवलम्बन गरि स्वास्थ्य सेवालाई सुदृढ बनाउने, संघ, प्रदेश र स्थानीय तहका सेवाहरुबिच घनिष्ट सम्पर्क तथा दोहोरो प्रेषण प्रणाली स्थापित गरिनेछ ।
- १६) जेष्ठ नागरिकहरुको संख्यामा भैरहेको बृद्धिलाई ध्यानमा राख्दै स्वास्थ्यका समस्याहरुलाई प्राथमिक स्वास्थ्य सेवाको तहदेखिनै व्यवस्थापन गरी प्रेषण अस्पतालसम्म ज्येष्ठ नागरिकको पहुच सुनिश्चित गरिनेछ साथै पालिकाका विभिन्न ठाउँहरुमा आवश्यकताका आधारमा बिषेशज्ञ सहितको निसुल्क स्वास्थ्य शिबिर संचालन गरिनेछ र सबै वडाहरुमा रगत परिक्षण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- १७) पालिका स्तर तथा वडा स्तरमा गठन गरिएका खाध्य सुरक्षा निर्देशक समितिहरुलाई सक्रिय गराई अनुगमनको क्षेत्र विस्तार गरिनेछ ।
- १८) सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा परिक्षणको रुपमा बिधुतिय अभिलेख तथा प्रतिबेदनको प्रणाली विकास गरिनेछ ।
- १९) मुटु, मिर्गौला, क्यान्सर आदि जस्ता नसर्ने रोगका कारण पिडित नागरिकहरुको जिवन सहज र सरल बनाउन विशेष योजना ल्याइनेछ ।
- २०) जेष्ठ नागरिकहरुलाई कम्तिमा मासीक रुपमा सामान्य स्वास्थ्य परीक्षण गराई ज्येष्ठ नागरिक सम्मान सहितको परामर्श सेवा गरिनेछ ।

२.३ आयुर्वेद

- १) गाउँपालिकामा रहेका आयुर्वेद औषधालय र नागरिक आरोग्य केन्द्रबाट प्रदान गरिने सेवालाई ब्यबस्थित र प्रभावकारी बनाई सेवा विस्तार गरिनेछ ।
- २) नियमित रुपमा सञ्चालन हुदै आएको आयुर्वेद गाउँघर क्लिनिक तथा नसर्ने रोग ब्यबस्थापन कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाई गाउँपालिकाका सबै वडामा पुर्याईनेछ ।
- ३) अन्नपूर्ण गाउँपालिका भित्रका स्थानीय स्तरमा उपलब्ध जडिबुटीको अध्ययन, खोज तथा अनुसन्धान गरिने छ । प्रत्येक वडाका जनतालाई ५ जडिबुटी र ५ योगको कार्यक्रम सञ्चालन गरीनेछ ।
- ४) निःशुल्क आयुर्वेद स्वास्थ्य शिविर तथा योग शिविर संचालन गरिने छ ।

२.४ खानेपानी तथा सरसफाइ

- १) नागरिकहरूलाई सफा, स्वच्छ र सुरक्षित खानेपानीको व्यवस्था गर्न क्रमिक रूपमा एक घर एक धाराको आयोजनाहरू ३ वर्ष भित्रमा सम्पन्न गरी सफा, स्वच्छ, र सुरक्षित पिउने पानीको व्यवस्था गरिनेछ ।
- २) आफ्नो घर, टोल, बस्ती, वडा र गाउँपालिका सफा र सुरक्षित बनाउन पूर्ण सरसफाई उन्मुख योजनालाई कार्यान्वयनमा ल्याइने र सरसफाईका सूचकहरू तोकिएको कार्यान्वयन भए नभएको अनुगमन गरिनेछ ।
- ३) खानेपानीका मुहान र जलाधार क्षेत्रको संरक्षण गरिनेछ ।
- ४) पालिकालाई पूर्ण सरसफाई उन्मुख गाउँपालिका घोषणा गरी सफा, सुन्दर र हराभरा अन्नपूर्ण अभियान संचालन गरिनेछ ।
- ५) घरमै जैविक तथा अजैविक फोहोर छुट्याई फोहोरमैला संकलन र वर्गीकरण गरि सार्वजनिक-निजी-सामुदायिक साझेदारीमा यसको उचित व्यवस्थापन गरिने छ । साथै सार्वजनिक स्थानहरूमा इन्सिनेटर र डस्टबिनको व्यवस्था गरि फोहोरमैलाको व्यवस्थापन गरिने छ ।
- ६) साझेदारीमा आधारित सार्वजनिक शौचालय र घर घरमा अनिवार्य शौचालय अभियान सञ्चालन गरिने छ ।

२.५ धार्मिक, साहित्य तथा संस्कृति प्रवर्धन

- १) परम्परागत प्राचीन मौलिक संस्कार संस्कृतिको संरक्षण, जगेर्ना, विकास र प्रवर्द्धनमा जोड दिइनेछ । घाटु नाच, कृष्ण चरित्र, ट्होटे नाच, सरुन नाच, भजन, चुड्का जस्ता सांस्कृतिक सम्पत्ति तथा परम्परागत पञ्चेबाजा तथा अन्य लोकबाजाहरूको संरक्षणमा जोड दिइनेछ ।
- २) सांस्कृतिक सङ्ग्रहालय स्थापनामा उचित पहल गरिनेछ ।
- ३) पुरातात्विक महत्वको स्थान र सामग्रीको पहिचान तथा संरक्षण गरिनेछ ।
- ४) मौलिक संस्कार संस्कृति संरक्षण गर्नका लागि भजन मण्डली स्थापना गरी टोल टोलमा भजन कृतनको संरक्षण गर्ने नीति लिइने छ ।
- ५) परम्परागत पानी घट्ट, ढिकी जाँतोको संरक्षण प्रवर्धन गरिनेछ । साथै परम्परागत आरन सुधारका लागि प्रोत्साहन गरिने छ ।
- ६) स्थानीय कला, संस्कृति, भेषभुषाको संरक्षण गर्न अध्ययन केन्द्र गठन गर्ने नीति लिइनेछ ।

२.६ खेलकुद

- १) वडास्तरीय र विद्यालयस्तरीय खेलकुद तथा विविध रचनात्मक कार्यक्रम तथा प्रतियोगिताहरूको सञ्चालनलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- २) जिल्ला र राष्ट्रियस्तरका खेलाडी उत्पादन गर्न प्रोत्साहनका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ३) संघ तथा प्रदेश सरकारको सहकार्यमा गाउँपालिका भित्र एक बहुउपयोगी खेलमैदान र एक वडा एक खेल मैदान निर्माणका लागि पहल गरिनेछ ।
- ४) खेलकुद क्षेत्रको विकासका लागि अध्यक्ष कप रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगितालाई निरन्तरता दिइनेछ साथै आगामी आर्थिक वर्षमा अन्नपूर्ण गाउँपालिकाका ११ वटै वडाहरूको सहभागिता हुने गरी पायक पर्ने स्थानमा अध्यक्ष कप भलिबल/फुटबल प्रतियोगिता आयोजना गरिने छ ।

२.७ लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

- १) बहुविवाह, बालविवाह, अनमेल बिवाह घरायसीरूपमा हुने सबै प्रकारका लैङ्गिक हिंसा, लैङ्गिक विभेद र सबै प्रकारका कुरीति एवम् कुसंस्कारको अन्त्य गर्न गाउँपालिकाभित्र सञ्चालित वा कार्यरत संघ

- संस्थाहरूसँग सहकार्य र समन्वय गरी सचेतनाका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी सामाजिक रुपान्तरण गरिने छ ।
- २) सबै प्रकारका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू र गाउँपालिका अन्तर्गतका जेष्ठ नागरीकहरूलाई वितरण गर्दै आएको परिचयपत्र वितरण सेवा घरदैलोमा पुर्याई त्यस्ता लक्षित वर्गको सामाजिक संरक्षण गरिने छ साथै जेष्ठ नागरीक सम्मान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईने छ ।
 - ३) समाज विकास तथा रुपान्तरणको आधा हिस्सा महिला भएकाले सामाजिक नेतृत्वमा ल्याउन उत्प्रेरणा र क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । महिलाहरूको समान पहुँचका लागि सामाजिक संघ –संस्था, उपभोक्ता समितिहरूमा निश्चित प्रतिशतको अनिवार्य उपस्थिति बनाउने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ
 - ४) सबै वडाहरूमा बालक्लब गठन, गाउँपालिका स्तरीय बाल सञ्जाल, किशोरकिशोरीहरूको समूह गठन गरी बालबालिका र किशोरकिशोरीको शैक्षिक, बौद्धिक र नेतृत्व विकासका लागि विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
 - ५) गरिव, पिछडिएका, दलित, जनजाति महिलाहरूको क्षमता विकास र आय आर्जनमा जोड दिईनेछ । महिलाहरूलाई आय आर्जनसँग जोड्न सीप विकास र क्षमता विकासका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
 - ६) घरेलु तथा सबैखाले हिंसामा परेका महिलाहरूलाई हिंसामुक्त बनाउन नागरिक सचेतना कार्यक्रम संचालन गरी लैङ्गिक हिंसा कोष सञ्चालनमा निरन्तरता सहित हिंसामुक्त गाउँपालिका घोषणा कार्यक्रमलाई योजनबद्ध रुपमा कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
 - ७) हिंसामा परेका महिलाहरूलाई कानुनी उपचार र सामाजिक न्यायका लागि कानुनी सचेतनाका साथै महिलाहरूको सशक्तीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
 - ८) आर्थिक, राजनैतिक, सामाजिक रुपले पिछडिएका गरिब विपन्न दलित समुदायको क्षमता विकासमा जोड दिई सशक्तीकरण गरिनेछ ।
 - ९) अति विपन्न, असहाय, अनाथ बालबालिका संरक्षण तथा बाल मैत्री कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिँदै बाल कोष स्थापना गरि सो प्रकारका बालबालिकाहरूको शैक्षिक लगायत क्षमता विकासमा कोष परिचालन गरिने छ ।
 - १०) गाउँपालिकाबासी महिलाहरूबीच समन्वय कायम गरी सुमधुर सम्बन्ध स्थापना गर्नको लागि महिलासँग उपाध्यक्ष कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
 - ११) गाउँपालिकाका प्रत्येक वडामा बोक्सी लगायत समाजमा देखिएका कुप्रथा सम्बन्धि सचेतनामूलक कार्यक्रम गरिने छ ।
 - १२) दलित, आदिवासी, जनजाती सिमान्तकृत वर्गहरूको परम्परागत सीप विकास, भेषभुषा, भाषा लिपि तथा संस्कृतिको संरक्षण संवर्द्धन गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईने छ ।
 - १३) गाउँपालिकामा सञ्चालन गरिने हरेक क्रियाकलापमा महिला, दलित, जनजाति, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सहभागिता र पहुँच अभिवृद्धि गरी सामाजिक सदभाव कायम गरिने छ ।
 - १४) बालबालिका बचाउ, बाल बिकास, बाल सहभागिता र बाल संरक्षणको अधिकारलाई सुनिश्चित गर्दै बालबालिकाको शैक्षिक, बौद्धिक साथै नेतृत्व विकासका लागि विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ ।
 - १५) आर्थिक, सामाजिक, भौगोलिक रुपमा पिछडिएका महिलाहरूको लागि आवश्यक क्षमता विकासको लागि महिला सशक्तीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
 - १६) अन्नपूर्ण गाउँपालिकामा वितरण गरिएका मध्यम वर्ग (पँहेलो) अपाङ्गता परिचय पत्र प्राप्त गरेका व्यक्तिहरूका लागि सिपमूलक, आय आर्जन तथा जिविकोपार्जनका कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।

- १७) यस अन्नपूर्ण गाउँपालिका भित्र रहेका महिला तथा युवाहरूलाई सक्षम र स्वरोजगार बनाउनका लागि लोक सेवा आयोग तथा शिक्षक सेवा आयोग परीक्षा तयारी कक्षा र ड्राइभिङ तालिम सञ्चालन गरिने छ ।
- १८) समाजमा रहेका विभिन्न सामाजिक विभेद न्यूनिकरण तथा यस पालिकालाई घरेलु हिंसा तथा लैङ्गिक हिंसा मुक्त पालिका बनाउन पहल गरिनुका साथै विभिन्न दिवसीय कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- १९) उपाध्यक्षसँग सुत्केरी भेटघाट कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- २०) असहाय (टुहुरा तथा अनाथ) बालबालिकाहरूका लागि छात्रवृत्ती कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- २१) एकल पुरुषहरूको पहिचान गरि सामाजिक र आर्थिक अवस्थाको अध्ययन गरिने छ ।
- २२) गाउँपालिकामा महिला विरुद्धको हिंसा र विभेदको अन्त्य गर्न महिला सेलको स्थापना गरिने छ ।

२.८ युवा तथा रोजगार

- १) वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका, रोजगारी गुमाएका युवाहरूलाई उद्यमशीलता विकास गराउन बिउँ पूँजी उपलब्ध गराउने गरी “अध्यक्ष संग युवा लक्षित कार्यक्रम” कार्यान्वयन गर्न आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।
- २) गाउँपालिकामा दर्ता भएका बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूति गर्नका लागि कामका लागि पारिश्रमिकमा आधारित सामुदायिक आयोजना सञ्चालन गरी श्रममुलक आयोजना मार्फत समुदायको विकाससँगै सामाजिक संरक्षणको प्रत्याभूति गराइनेछ ।
- ३) दक्ष तथा सक्षम जनशक्तिको विकास गरि आन्तरिक रोजगारिको प्रवर्धन गर्न आवश्यक सीपमुलक तालिमको पहिचान गरी बेरोजगार व्यक्तिलाई तालिम दिइनेछ ।
- ४) संघ तथा प्रदेशले ल्याएको रोजगारमुलक कार्यमा अपनत्व कायम गर्दै रोजगारीका क्षेत्र विस्तार गरिनेछ ।
- ५) आन्तरिक रोजगारी सिर्जना गर्न सरोकारवाला निकाय, निजी, सहकारी तथा गैह्रसरकारी क्षेत्रसँग समन्वय र सहकार्यमा जोड दिइनेछ ।
- ६) श्रम सम्बन्धलाई प्राथमिकता दिँदै सार्वजनिक पूर्वाधार निर्माण, कृषि, व्यवसायिक उद्योग, वित्तिय क्षेत्रबाट रोजगारी सिर्जना गरिनेछ ।
- ७) रोजगार सेवा केन्द्र सञ्चालन तथा व्यवस्थापनलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- ८) युवाहरूको समग्र विकासका लागि गाउँपालिका स्तरिय युवा परिषद गठन सम्बन्धी ऐन तथा कार्यविधि निर्माण गरिनुका साथै युवा परामर्स कार्यक्रम तथा युवा प्रतिभा पहिचान कार्यक्रम जस्ता नविनतम कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- ९) पालिका स्तरीय योजनाहरूमा रोजगार सेवा केन्द्रमा सुचिकृत बेरोजगारलाई समावेशीको न्यूनतम मापदण्ड तोकी श्रमिकलाई सञ्चालित आयोजनामा परिचालन गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।
- १०) युवा रोजगारीका लागि रुपान्तरण पहल आयोजना सञ्चालनलाई शसक्त रुपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ११) श्रमको सम्मान, उपयुक्त पारिश्रमिक र सामाजिक संरक्षणसहितको श्रम व्यवस्थापन यस गाउँपालिकाको नीति हुनेछ ।
- १२) युवा उद्यमशिलता विकास कोष स्थापना गरी युवाहरूलाई उद्यमशिलता मार्फत रोजगारीको सिर्जना गरिने छ ।
- १३) समृद्धिको लागि युवा तथा श्रमिक कार्यदल बनाई समृद्धिका लागि श्रम अभियान संचालन गरिने छ ।
- १४) प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रुपमा संचालन गरिनेछ । साथै बेरोजगारीहरूको सुचीका आधारमा बजेट विनियोजन गर्ने विधि अपनाइने छ ।
- १५) रिटर्नीहरूलाई सीपमूलक तालिम एवं विदेशमा रहेर सिकेको सिपलाई उचित प्रयोग गरिने छ र व्यवसायमा प्रोत्साहन गरिने छ ।

२.९ अपाङ्गता भएका व्यक्ति, जेष्ठ नागरिक, बालबालिका तथा एकल महिला सम्बन्धी

- १) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको क्षमता अनुसार सिप विकास, प्रतिभामा सहयोग, अपाङ्ग परिचयपत्र वितरणलाई सहज तरिकाकाले वितरण गरिनेछ ।
- २) एकल महिलाको सामाजिक सुरक्षा, मनोबलमा विकास गरी आय-आर्जनमा सहयोग गरिनेछ ।
- ३) जेष्ठ नागरिक परिचय-पत्र वितरणको कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ । जेष्ठ नागरिकहरूको आत्मसम्मान र आय-आर्जनका लागि विभिन्न संघ संस्थासँग सहकार्य गरी अघि बढिनेछ ।
- ४) आजका बालबालिका भविष्यका कर्णधार भएकाले बालबालिकाको क्षमता विकास, बहुप्रतिभाको विकास गराउन बालबालिका संजाललाई क्रियाशील बनाउन कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- ५) बालउद्यान तथा पार्क निर्माण गरी बाल प्रतिभा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने र साथै बालश्रम मुक्त गाउँपालिका घोषणा गरिनेछ ।

३. सुशासन, संस्थागत विकास तथा सेवाप्रवाह

३.१ संस्थागत तथा सुशासन

- १) यस गाउँपालिकाबाट प्रवाह गरिने सेवालार्ई मितव्ययी, प्रभावकारी, उत्तरदायी, पारदर्शी र नतिजामुखी तुल्याउनको लागि आवश्यक संरचनागत र संस्थागत व्यवस्थालार्ई जनमुखी तुल्याउदै नागरीकमैत्री सेवा प्रवाहको वातावरण सृजना गरिनेछ ।
- २) यस गाउँपालिकामा कानुनी शासनको प्रणालीलार्ई स्थापित गर्नको लागि स्थानीय तहलार्ई प्रदत्त कानून निर्माण अधिकारभित्र रही सङ्घीय र प्रदेशसँगको तादात्म्यता अनुरूप सुशासन व्यवस्थापन तथा संचालन लगायत आवश्यक कानून तथा कार्यविधिहरू तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ । सोको लागि विशेषज्ञ सेवा समेतको उपयोग गर्ने नीति लिईनेछ ।
- ३) “म सेवा गर्छु” भन्ने नारा सहितको हेल्प डेक्स (सेवाग्राहि सहायता कक्ष) को व्यवस्था गरी सेवा प्रवाह लार्ई सहज तथा प्रभावकारी बनाईनेछ ।
- ४) सार्वजनिक सेवा प्रवाहको लागि आवश्यक फारमहरूको ढाँचा तयार गरी वेवसाईटमा राख्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- ५) गाउँपालिकाको समग्र विकासको लागि क्षेत्रगत रूपमा विज्ञ समुह गठन गरी विज्ञ समुह परिचालन गरिनेछ ।
- ६) सेवाग्राहिको चापलार्ई मध्यनजर गरी सेवा प्रवाहको लागि विधुतिय टोकन प्रणाली लागु गरिनेछ ।
- ७) सामाजिक सुरक्षा भत्तालार्ई नागरिकको घर दैलोमा पुर्याउनका लागि सम्वन्धित बैंकसंग समन्वय गरी आवश्यक व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- ८) विधुतिय गुनासो व्यवस्थापन प्रणालि विकास गरी कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।
- ९) कार्यरत कर्मचारीहरूको कार्य प्रक्रियालार्ई वैज्ञानिक ढंगले व्यवस्थापन गर्न प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत एवम् सबै कर्मचारीहरू बीच कार्यसम्पादन करारको सम्झौता गरी सेवा प्रवाहलार्ई थप प्रभावकारी एवम् नतिजामुलक बनाइने छ । साथै कर्मचारीको मनोबल उच्च राख्न कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि, पुरस्कार, सम्मान र प्रोत्साहन समेतको व्यवस्था मिलाइने छ । “Right man in Right place” को नीति अवलम्बन गरिने छ ।

- १०) प्रत्येक आर्थिक वर्ष पालिकाबाट सम्पादित कार्य प्रगतिको समिक्षा र चौमासिक रूपमा सार्वजनिक सुनुवाई गरी जनताप्रतिको जवाफदेहिता र उत्तरदायित्व बहन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ । जनताको घरदैलोमा सेवा उपलब्ध गराउनका लागि विभिन्न समयमा घुम्ती सेवा सञ्चालनलाई निरन्तरता दिईनेछ
- ११) गाउँपालिकाको क्षमता विकास योजना तयार गरी कर्मचारी तथा जन-प्रतिनिधीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- १२) गाउँपालिका केन्द्र तथा मातहतका सबै वडा कार्यालयहरू र स्वास्थ्य संस्थाहरूमा नागरिक वडापत्रको व्यवस्था गरी सेवाग्राही प्रति उत्तरदायी संयन्त्रको विकास गर्दै लगिनेछ ।
- १३) गाउँपालिकाका सेवाग्राहीहरूको सम्मान गर्दै नेपाल सरकारको सुशासन सम्बन्धी “म भ्रष्टाचार गर्दिन, म भ्रष्टाचार हुन दिन्न र जनताका लागि इमान्दार भएर काम गर्नेछु” भन्ने प्रतिज्ञा सहितको कार्य संस्कृतिको प्रवर्द्धन गर्दै गाउँपालिकाबाट हुने सबै सेवाहरू छिटो, छरितो र भ्रष्टाचार रहित तुल्याउदै भ्रष्टाचारमा शुन्य सहनशिलता कायम गरिनेछ ।
- १४) गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई उत्प्रेरित गर्दै उनिहरूको मनोबल उच्च राखी काम प्रतिको प्रतिवद्धता र जवाफदेहिता वनाउदै नागरिक सेवाको गुणस्तरमा सुधार गर्न समयसापेक्ष रूपमा प्रोत्साहन र थप सेवा सुविधा उपलब्ध गराउदै जाने नीति लिईनेछ ।
- १५) गाउँपालिका अध्यक्ष/उपाध्यक्ष/वडाध्यक्ष बाट साप्ताहिक, मासिक, त्रैमासिक, अर्धवार्षिक एवं वार्षिक कार्यप्रगतिको समीक्षा गरिने छ ।
- १६) गाउँसभा सञ्चालन मार्फत स्थानीय लोकतन्त्रको सुदृढिकरणमा जोड दिइने छ । प्रमुख मुद्दाहरूमा राजनैतिक सहमति र सहकार्य गरिने छ ।

३.२ न्यायिक समिति

- १) गाउँपालिकावासी नागरीकहरूका बीचमा सामाजिक सदभाव र मेलमिलाप कायम गर्न न्यायिक समितिमा पर्न आएका बिबादहरूको निष्पक्ष र प्रभावकारी निरुपण गर्नका लागि न्यायिक समितिको शसक्तिकरण गर्दै गाउँपालिका अन्तर्गत सूचिकृत मेलमिलापकर्ताहरूलाई सामाजिक सदभाव र मेलमिलाप कायम गर्ने दुतको रूपमा प्रयोग गरी न्याय सम्पादन गरिनेछ ।
- २) न्यायिक समितिको क्षमता अभिवृद्धिका लागि प्रशिक्षण समेतका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ३) सबै वडाहरूमा मेलमिलाप केन्द्र स्थापना गरी मेलामिलाप कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा अगाडि बढाइनेछ । न्यायिक समिति सदस्य र मेलमिलापकर्ताहरूको क्षमता विकासका लागि पुर्नताजगी तालिमको सञ्चालन गरिनेछ ।
- ४) कानुनी सचेतना र कानुन सम्बन्धी अभिमुखीकरण गर्न आधारभूत र माध्यमिक विद्यालका विद्यार्थीहरू, टोल सुधार समिति, आमा समूह, युवा क्लवका सदस्यहरूलाई अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

३.३ सुचना तथा संचार प्रविधि

- १) पर्यटकीय हिसाबले महत्वपूर्ण अन्नपूर्ण गाउँपालिका भित्रिने पर्यटकलाई लक्षित गर्दै अत्याधुनिक प्रविधि युक्त पर्यटन सूचना केन्द्र स्थापना गरिने छ । साथै एकिकृत पर्यटन सूचना पोर्टल तथा मोबाइल एप्लिकेसन मार्फत पर्यटनसंग सम्बन्धित सम्पूर्ण जानकारी प्रदान गरिनेछ ।

- २) गाउँपालिकाद्वारा संचालन गरिने बिभिन्न योजनालाई प्रभावकारी रूपमा अनुगमनको लागि सूचना प्रविधिको प्रयोग मार्फत योजना व्यवस्थापन तथा अनुगमन प्रणाली विकास गरिनेछ ।
- ३) डिजिटल श्रोत नक्सांकन सहितको अनलाइनमा आधारित एकिकृत भौगोलिक सूचना प्रणालीको बिकास गरिनेछ ।
- ४) राजश्व संकलनमा भईरहेको कठिनाईलाई मध्यनजर गर्दै विद्युतीय भुक्तानी प्रणालीसंग आबद्ध गरी थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- ५) कार्यालयका दस्तावेज अभिलेखीकरण र आन्तरिक प्रबलिकरण एबम सेवा प्रवाहमा सूचना प्रविधिको प्रयोग गरिनेछ ।
- ६) जनतालाई सम्पूर्ण शाखा तथा वडाबाट हुने सेवा प्रवाहसंग सम्बन्धित कागजात र प्रकृयाको जानकारी दिन जन गुनासो तथा सुझाव संकलनको लागि "हेल्लो अन्नपूर्ण गाउँपालिका" मोबाइल एप्लिकेसन निर्माण गरिनेछ र जनताबाट प्राप्त गुनासोको यथाशिघ्र सम्बोधन गरिनेछ। यसलाई अन्य प्रणालीसंग समेत आबद्ध गरि एकिकृत बनाउंदै लगिनेछ ।
- ७) कार्यालयसंग सम्बन्धित बिभिन्न सूचना प्रणाली तथा तथ्यांकको ब्यबस्थापन, भण्डारण एबम सुरक्षणलाई सभर, संघीय सरकारको डाटा सेन्टर तथा क्लाउडको प्रयोग मार्फत थप प्रभावकारी बनाइने छ ।
- ८) सूचना प्रविधिमा जनताको पहुँच वृद्धि गर्न पहुँचमा पछाडी परेका उमेर समुहलाई लक्षित गर्दै डिजिटल साक्षरता कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ९) सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई कागज रहित बनाई विद्युतिय शासन पद्धतिको क्रमश लागु गर्दै जाने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।
- १०) गाउँपालिकाका सूचना नीति, योजना, कार्यक्रम, बजेट, ऐन प्रतिवेदन लगायतका महत्वपूर्ण जानकारीलाई वेबसाइट र मोबाइल एप्सको माध्यमबाट पारदर्शि रूपमा प्रकाशित गरिनेछ ।
- ११) गाउँपालिका भित्र रहेका सम्पूर्ण शिक्षा तथा स्वास्थ्य संस्था प्रविधि मैत्री बनाउन निःशुल्क इन्टरनेट जडानको सरकारी नीतिलाई आत्मसाथ गर्दै क्षमता अभिवृद्धि तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- १२) सूचना प्रविधि विभागको सहकार्यमा मोवाइल एप्लिकेशन मार्फत अनलाईन सिफारिस, राजश्व लगायत अन्य सेवाहरु प्रवाह गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- १३) गाउँपालिकामा प्रयोग भएका र हुने सम्पूर्ण प्रणालीहरुलाई एकरूपता कायम गर्न Government Enterprise Architecture Framework को अवलम्बन गरिनेछ ।
- १४) गाउँपालिका वाट हुने सम्पूर्ण भुक्तानीको लागि Electronic Fund Transfer(EFT) को सुरुवात गरिनेछ

३.४ राजश्व

- १) नेपालको संविधान र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बमोजिम स्थानीय तहलाई प्राप्त राजश्व सम्बन्धी अधिकारको प्रयोग गर्दै गाउँपालिकालाई आर्थिक रूपमा समृद्ध एवम् आत्मनिर्भर बनाउन राजश्वका सबै संभावना र क्षेत्रहरुको खोजी गर्दै प्रगतिशील र समतामूलक ढंगले कर तथा सेवा शुल्कका दरहरु निर्धारण गरिनेछ ।
- २) गाउँपालिका भित्र ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा, दहत्तर बहत्तर लगायतको बिक्री तथा निकासी प्रणालीलाई व्यवस्थित तुल्याउन सम्भाव्य सबै क्षेत्रहरुलाई करको दायरामा ल्याइनेछ । साथै यस गाउँपालिका अन्तर्गत सञ्चालित हाइड्रोपावर कम्पनीहरुले उपयोग गर्ने नदीजन्य तथा अन्य प्राकृतिक स्रोत सामग्रीहरुको उपयोग गरे बापतको कर गाउँपालिकाको आर्थिक ऐनमा व्यवस्था भए बमोजिमको दरमा असुली गर्नको लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।

- ३) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, एकल तथा विधवा महिलाहरूलाई जुनसुकै प्रकारको व्यवसाय सञ्चालन गर्दा व्यवसाय दर्ता करमा ५० प्रतिशत छुट दिइनेछ ।
- ४) गाउँपालिका भित्र सञ्चालित तर गाउँपालिकामा दर्ता नभएका सबै व्यवसायहरूलाई करको दायरामा ल्याउन आ.व. २०७४/०७५ देखि २०७८/०७९ सम्मको जम्मा बक्यौता रकममा लाग्ने जरिवानामा पूर्ण छुट दिइनेछ ।
- ५) गाउँपालिका अन्तर्गतका करदाताहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने वातावरणका साथ सबैभन्दा बढी कर तिर्ने करदातालाई सम्मान गरिनेछ भने समयमा कर नतिर्नेलाई थप जरिवाना गर्दै लामो समय कर नतिरी अटेर गर्नेलाई गाउँपालिकाले दिने सबै सेवा सुविधा रोक्का गरिनेछ ।
- ६) राजस्व प्रशासनको प्रभावकारिताको लागि आवश्यक कार्यविधि, निर्देशिका र मापदण्ड बनाई लागू गरिनेछ । अन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई थप सशक्त र प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- ७) अस्थायी प्रकृतिका हाट बजार तथा मुख्य बजार भित्रको पार्किङ शुल्कलाई उचित व्यवस्थापन गर्न स्थानीय क्लब, टोल विकास संस्था लगायतका संघ संस्थाहरूसँग सहकार्य गरिनेछ ।
- ८) “अन्नपूर्ण समृद्धिको लागि नियमित तिरौं कर: तिरेको कर विकास मार्फत फर्किन्छ घर घर” मान्यताका साथ प्रत्येक वर्ष सबै वडामा करदाता शिक्षा कार्यक्रम तथा घुम्ती कर सङ्कलन सप्ताह अभियानका रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
- ९) स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनमा व्यवस्था भए बमोजिम आगामी आ.व. हरूमा गाउँपालिकालाई सम्पत्ति कर प्रणालीमा आवद्ध गराइनेछ । कर प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्न आवश्यक र उपयुक्त प्रविधिको प्रयोग गरी सूचना प्रविधि मैत्री बनाइनेछ ।
- १०) गाउँपालिका भित्र भाडा प्रयोजनका लागि प्रयोग भएका सबै भवनहरूलाई आर्थिक ऐनमा भएको व्यवस्था बमोजिम वहाल करको दायरामा ल्याई घर वहाल करलाई व्यवस्थित गर्न विशेष पहल गरिनेछ ।
- ११) गाउँपालिका भित्र उत्सर्जन भएका कवाडी सामग्रीहरूलाई व्यवस्थित गरी सरसफाईमा जोड दिन ठेक्का प्रकृया अवलम्बन गरी करको दायरामा ल्याइनेछ ।

३.५ अन्तर पालिका भगिनी सम्बन्ध

- १) देश भित्रका विभिन्न पालिकाहरूसँग समन्वय, सहाकार्य गरी फोहोर मैला व्यवस्थापन, कृषि उत्पादन, बजारीकरणका निम्ति भगिनी सम्बन्ध अगाडि बढाइनेछ ।

३.६ गै.स.स, निजि क्षेत्र

- १) यस गाउँपालिकाभित्र सञ्चालन भएका राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय सामुदायिक एवमं गैर सरकारी संस्थाहरूसँग सामाजिक विकासमा साझेदारी गर्दै ती संस्थाहरूलाई जवाफदेही र मर्यादित बनाउन पारदर्शी र व्यवस्थित रूपमा परिचालन गर्न NGO डेस्क स्थापना गरी सबै कार्यक्रमहरूलाई गाउँपालिका मातहतमा ल्याइनेछ ।
- २) गाउँपालिका सँग विकास र जनसेवामा साझेदारी गर्न चाहने राष्ट्रिय, अन्तराष्ट्रिय, गै.स.स. सँगको सहकार्यलाई उच्च प्राथमिकता दिई स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनमा भएको व्यवस्था समेतका आधारमा विकास गतिविधिमा गै.स.स. सँग सहकार्य गरिने छ । साथै अनुभव आदानप्रदान, असल सिकाई अवलम्बन गर्न राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय स्तरमा भगिनी सम्बन्ध कायम गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ । विकासमा सार्वजनिक निजि साझेदारी नीतिलाई वास्तविक कार्यनीतिमा परिणत गरिने छ, विकास निर्माणमा जनसहभागिता र निजि क्षेत्रको भूमिका समेत स्थापित गर्दै लगिनेछ ।

४. **पूर्वाधार विकास**
१. एक गाउँ एक सडक निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिई अधुरा रहेका सडक ट्रयाकहरूको पूर्णताका साथै गाउँपालिका केन्द्र एवम् मध्य पहाडी लोकमार्ग देखि वडा केन्द्रहरू जोड्ने रणनीतिक महत्वका सडकहरू स्तरोन्नती गरी बाह्रै महिना सञ्चालन हुने अवस्थामा ल्याइने छ ।
२. उत्पादित बस्तुको बजार व्यवस्थापनको लागि आवश्यक पर्ने क्षेत्रमा सकलन केन्द्र स्थापना गरिने छ ।
३. सडक निर्माण र स्तरोन्नती गर्दा रणनीतिक महत्वका सडकहरू खास गरी ग्रामिण यातायात गुरुयोजना अनुसार क,ख र ग श्रेणीका सडकहरूलाई प्राथमिकताका आधारमा रकम विनियोजन गरी अत्यावश्यक बाहेक नयाँ ट्रयाकहरू नखोल्ने र हाल रहेका सडकहरूको स्थायी पक्की संरचनाहरू निर्माण र स्तरोन्नतीमा जोड दिइने छ ।
४. स्थानीय सडक यातायात सञ्चालनका लागि सहज र सरल पुर्याउन पालिकाभित्रका गाउँ/टोल/बस्तीहरू जोड्ने सडकहरूमा दिर्घकालीन रूपमा हुन सक्ने सवारी चापको गहिरो अध्ययन गरी सडकहरूको मापदण्ड (Right of the way) तोकिएको र सो अनुसार साँघुरा सडक चोक एवम् घुम्तीहरूको विस्तार गर्नुका साथै सडकको राष्ट्रिय मापदण्ड र स्थानीय मापदण्ड पूर्ण रूपमा पालना गराइनेछ ।
५. मध्यपहाडी लोकमार्ग सम्मको आवागमनलाई वर्षादको समयमा समेत नियमित रूपमा सञ्चालन गर्नका लागि सडक मर्मत सम्भार कोषको स्थापना गरी यही कोष मार्फत लिंक रोडको रूपमा रहेका कमजोर सडकहरूको नियमित र अद्यावधिक मर्मत सम्भारको व्यवस्था मिलाइनेछ । यसको लागि सम्भाव्य स्थानहरूमा सडक मर्मत सम्भार शुल्कलाई प्रयोगमा ल्याइनेछ ।
६. अन्नपूर्ण गाउँपालिकाका सबै वडाहरूलाई जोड्ने गरी प्रस्ताव गरीएको अन्नपूर्ण बृहद चक्रपथ सडक निर्माण आयोजनालाई यस गाउँपालिकाको गौरवको आयोजनाको रूपमा सञ्चालन गरिनेछ । उक्त आयोजनाको बीच बीचका जोड्न बाँकी लिंक पोइन्टका दुई नाकाहरूलाई जोड्ने र समग्र सडकको स्तरोन्नती गर्ने कार्य सङ्घीय सरकार एवम् प्रदेश सरकारसँगको समन्वयमा विशेष प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाइनेछ । चक्रपथ अन्तर्गत पर्ने मुख्य सडकहरू जस्तै लुम्ले-तान्चोक-भिचुक-लान्द्रुक सडक, विरेठाटी-तिखेढुङ्गा-उल्लेरी मुक्ती मार्ग सडक, काडे-भदौरे-सल्यान सडक, नयाँ पुल-घान्द्रुक सडक आदिलाई कालोपत्रे तथा ढलान गर्न सुरु गरिनेछ । चक्रपथ अन्तर्गत पर्ने सडकका कठिन घुम्ती र हिलो भईरहने सडक खण्डलाई प्राथमिकता दिई यातायातलाई १२ महिना सहज बनाइनेछ ।
७. गाउँपालिका अन्तर्गत निर्माण हुने तुला आयोजनाहरूको कार्यान्वयन अगाडि सम्भाव्यता अध्ययन एवम् वातावरणीय प्रभावको समेत अध्ययन एवम् विश्लेषण गरी मोटरबल पूलहरू तथा तुला संरचना भवन एवम् पार्कहरू निर्माण गर्दा विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (DPR) तयार गरी सोको आधारमा मात्र निर्माण कार्य अगाडि बढाइनेछ ।
८. ग्रामिण क्षेत्रका गाउँ बस्ती हुँदै खेत जंगल जोड्ने परम्परागत गोरेटो, घोडेटो लगायतका सिन्दीबाटारु र पर्यटकीय क्षेत्रका पदमार्गहरूलाई परम्परागत पहिचान गरी नयाँ निर्माण एवम् मर्मत सम्भार गरी स्तरोन्नती गरिनेछ ।
९. पालिका भित्र पर्ने खोला तथा खोल्साहरूमा पक्की मोटरबल पूल आवश्यक रहेका सम्भाव्य क्षेत्रमा पक्की पूल निर्माणका लागि यस वर्ष डिपिआर तयार गरी प्रदेश सरकार र सङ्घीय सरकारसँगको समन्वयमा अन्य आवश्यक प्रकृयाहरू अगाडि बढाइनेछ ।

१०. गाउँपालिका एवमं संघ र प्रदेश सरकारको साझेदारीमा यस गाउँपालिका भित्रका आवश्यक स्थानहरूमा झोलुङ्गे पूल निर्माणलाई उच्च प्राथमिकता दिई आगामी दुई बर्ष भित्रमा आवश्यक निर्माण गरिनेछ । साथै उक्त झोलुङ्गेपूलहरू मर्मत सम्भार कोष निर्माण गर्ने नीति लिईनेछ । साथै यस आ.ब.मा सम्झौता गर्न बाँकी झो.पु.लाई आगामी आ.ब.मा सम्झौता गरी निर्माण प्रकृया अगाडी बढाइने छ ।
११. उत्पादन र उत्पादकत्वका अभिवृद्धि गरी जनताको आर्थिक सामाजिक अवस्थामा सुदृढिकरणका लागि पालिका अन्तर्गत खेतीयोग्य जमिनमा सिंचाई सुविधा उपलब्ध गराउन साना, मझौला र ठूला सिंचाई आयोजनाहरू सञ्चालन गरिने छ । साना स्तरका सिंचाई आयोजनाहरू गाउँपालिकाबाट नै निर्माण गरिने र मझौला तथा ठुला स्तरका सिंचाई आयोजनाहरू प्रदेश र सङ्घीय सरकारको समन्वयमा सम्पन्न गरी सिंचित भूमिमा उत्पादनमुखी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१२. गाउँपालिका केन्द्र भवन निर्माण र अधुरा वडा कार्यालयका भवनहरू निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ । सङ्घीय र प्रदेश सरकारको समन्वयमा गाउँपालिकाको प्रशासनीक भवन र प्रहरी चौकी भवन निर्माण गरिने छ । साथै श्रोतको पहिचान गरी उपयुक्त स्थानमा जग्गा व्यवस्थापन गरी पालिका स्तरिय बहुउद्देश्यीय भवन निर्माण गर्ने नीतिलाई अङ्गिकार गरिने छ ।
१३. गाउँपालिका भित्र निर्माणाधिन संरचनाहरूलाई व्यवस्थित गर्नका लागि भवन निर्माण तथा योजना मापदण्ड २०७२ को अधिनमा रही गाउँपालिकाको आफ्नै भवन निर्माण तथा योजना मापदण्ड तय गर्ने, सडकहरूको क्षेत्राधिकार र मापदण्ड तोक्ने र भवन संरचनाहरू निर्माण गर्दा अनिवार्य रूपमा घर नक्सा पास गर्नुपर्ने व्यवस्थालाई कडाइका साथ कार्यान्वयन गरिने छ ।
१४. गाउँपालिका भित्रका गरीब, विपन्न, दलित, जनजाति र सिमान्तकृत समुदायका लागि सुरक्षित आवासको व्यवस्थाका लागि चालु आ.ब. बाट सञ्चालित जस्तापाता अनुदान उपलब्ध गराई निजहरूको छाना जस्तापाताद्वारा विस्थापित गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरताका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ । सुरक्षित आवास कार्यक्रम र प्रदेश सँगको समन्वयमा सञ्चालित जनता आवास कार्यक्रमलाई निरन्तरताका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
१५. भुकम्प पछिको पूनर्निर्माण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिदै निजि आवास निर्माण अन्तर्गतका लाभग्राहीहरूलाई पूर्ण निर्माण प्राधिकरणको मापदण्ड पुरा गराई बाँकी किस्ता रकम प्राप्तीका लागि सिफारिस एवमं समन्वय गरिने र गुनासो सुनुवाई पश्चात लाभग्राहीमा समावेश रहेकाहरूको विवरण अनुसारका लाभग्राहीहरूलाई भवन निर्माण तथा मर्मत समयमै गर्न लगाई पुनः निर्माणको कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा समयमै कार्यान्वयन गराउनका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
१६. भौगोलिक विकटता र छरिएर रहेका बस्तीका कारण विकास निर्माण र सेवा प्रवाह दुबै खर्चिलो र प्रभावकारी हुन नसकेको हुँदा छरिएर रहेको बस्तीलाई एकिकृत गर्न सम्भाव्य स्थानहरूमा गण्डकी प्रदेशसँगको समन्वयमा एकिकृत बस्तीविकास योजना प्रारम्भ गरिने छ ।
१७. खण्डीकृत र टुक्रे जग्गाको कारणले कृषिमा आधुनिकरण र यान्त्रीकरणमा समस्या भई व्यवसायिक कृषि प्रणाली अवलम्बन गर्न कठिनाई भएकोले गाउँपालिका भित्र सम्भाव्य स्थानहरूमा प्रदेश सँगको सहलगानीमा जग्गा चक्लाबन्दी विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
१८. गाउँपालिका भित्रका मुख्य बजार केन्द्रको रूपमा रहेका नागाँडाडा, काँडे, लुम्ले, नयाँपूल, बिरैठाँटी, घान्द्रुक, तिखेढुङ्गा लगायतका स्थानहरू विस्तारै शहरीकरण तर्फ उन्मुख रहेकाले सो क्षेत्रहरूमा संघ तथा प्रदेश सरकार सँगको समन्वय तथा स्थानीय समुदायको सहभागितामा शहरी सेवा सुविधारहरू विस्तार गरिने छ,

साथै मध्यपहाडी लोकमार्ग एवमं उल्लेखित सहरी क्षेत्र लगायतका क्षेत्रहरुमा सडक सौर्य बत्ती जडान, घुम्तीमा Turning Mirror राख्ने र आवश्यक स्थानमा यात्रु प्रतिकालय निर्माण कार्यलाई सुरुवात गर्ने नीति लिईनेछ ।

१९. जनतामा आधारभूत तथा विशेष स्वास्थ्य सेवालाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्नका लागि गाउँपालिकाभित्र १५ शैयाको अस्पताल, मध्यपहाडी लोकमार्गमा हाइवे अस्पताल र आवश्यक स्वास्थ्य चौकी भवनहरु, आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्रका भवनहरु र खोप केन्द्र भवन निर्माण कार्यलाई संघ र प्रदेश सरकारको समन्वयमा प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाइनेछ ।
२०. भौतिक पूर्वाधार अभाव भएका विद्यालयहरुको भवन निर्माण लगायतका पूर्वाधार संरचनाहरु (शौचालय, पुस्तकालय, छात्रछात्रावास, कम्पाउण्डिङ, खेलमैदान) को निर्माण कार्यलाई सङ्घ, प्रदेश र अन्य दातृ निकायहरुसँगको सहकार्यमा निरन्तर अगाडि बढाइनेछ । माछापुच्छ्रे मा.वि. को नमुना विद्यालय अन्तर्गत पूर्वाधार संरचनाहरु निर्माणको लागि विगत वर्ष देखिको कार्यलाई निरन्तर रूपमा अगाडि बढाउदै नमुना विद्यालयको अवधारणालाई पूर्णता दिईनेछ ।
२१. पूर्वाधार संरचनाहरु निर्माण गर्दा गुणस्तरीयता कायम गर्नुका साथै समयमै निर्माण कार्य सम्पन्न गर्नका लागि स्थानीय श्रममा आधारित निर्माणका कामहरु उपभोक्ता समिति मार्फत गर्ने र तुला संरचनाहरु निर्माण गर्दा ठेक्का प्रकृयाबाट निर्माण गरिने नीतिलाई अङ्गिकार गरिनेछ ।
२२. गाउँपालिकाबाट निर्माण गरिने भवन लगायतका भौतिक संरचनाहरु लैंगिक, बालिबालिका तथा अपांगमैत्री र भुकम्प प्रतिरोधी बनाउनुका साथै भवन आचारसंहिताको परिपालना गरिनेछ ।
२३. सामुदायिक भवनहरु निर्माण गर्दा प्रत्येक वडाहरुमा त्यहाँ क्रियाशिल टोल विकास समिति, आमा समूह, युवा क्लब लगायतका विभिन्न संघसंस्थाहरुले आ-आफ्नो छुट्टाछुट्टै भवन निर्माण नगरी एकिकृत रूपमा बहुउद्देश्यीय प्रयोजनका लागि उपयोग गर्ने र समूहगत आर्थिक सामाजिक गतिविधि सञ्चालन गर्ने गरी निर्माण गर्ने नीतिलाई अङ्गिकार गरिनेछ ।
२४. विद्युत प्रसारण लाइनको केन्द्रीय लाइनमा आवद्ध हुन बाँकी वडा एवम् टोलहरुलाई केन्द्रीय प्रसारण लाइनमा आवद्ध गराउनका साथै विद्युतको पहुँच पुग्न नसकेका घर परिवारहरुलाई विद्युत सेवामा आवद्ध गराइनेछ । साथै प्रदेश सरकार तथा नेपाल विद्युत प्राधिकरणको समन्वयमा यस गाउँपालिका भित्र रहेका पुराना जिर्ण काठे पोलहरुलाई फलामे पोलद्वारा विस्थापित गरिनेछ ।
२५. गाउँपालिका भित्रको जलश्रोतको उपयोगबाट जलविद्युतको संभावनालाई उजागर गर्नका लागि लगानीकर्ताहरुलाई उपयुक्त स्थानहरुमा हाइड्रोपावर सञ्चालनमा आकर्षित गर्ने र एक मेगावाट सम्मको जलविद्युत उत्पादन गर्न उपयुक्त स्थानहरुमा संयुक्त लगानीमा साना जलविद्युत आयोजनाहरु प्राथमिकताका साथ सञ्चालन गर्ने नीति अङ्गिकार गरिनेछ ।
२६. यस गाउँपालिकाका सबै गाउँ टोल बस्तीसम्म संचार क्षेत्रको बिस्तार गरिनेछ । टेलिफोन नेटवर्क सेवा प्रभावकारी हुन नसकेका क्षेत्रहरुमा नेपाल टेलिकम लगायतका सम्बन्धित निकायहरुसँग समन्वय गरी टेलिफोन सेवा प्रभावकारी बनाइनेछ ।
२७. यस गाउँपालिकाको क्षेत्रगत विशेषताका आधारमा आवश्यक पूर्वाधार संचरनाहरु निर्माण गरी ग्रामिण क्षेत्रलाई आकर्षण केन्द्रको रूपमा विकास गर्दै बसाईसराईलाई नियन्त्रण गर्ने र बस्न योग्य बस्तीको रूपमा विकास गरिनेछ ।

२८. अन्नपूर्ण चक्रिय पैदल मार्गको संघ तथा प्रदेश सरकारको साझेदारीमा निर्माण कार्यलाई अगाडि बढाई पर्यटक आकर्षणमा जोड दिइनेछ ।
२९. गाउँपालिकाका विकास आयोजनाहरूमा अधिकतम जनसहभागिता गराउने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
३०. नेपाल विद्युत प्राधिकरणको समन्वयमा अन्नपूर्ण गाउँपालिका भित्रका सम्पूर्ण घर परिवारको विद्युतिकरणमा जोड दिइने छ । जनताको समेत लगानीमा साना जलविद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा उत्पादन आयोजना सञ्चालन गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
३१. स्थानीय श्रममा आधारित सडक निर्माणलाई प्राथमिकता दिइने छ । पालिका भित्रका विकास आयोजनाहरूमा अत्यावश्यक बाहेक डोजरको प्रयोग गरिने छैन ।

५. वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

- १) “हरियो बन नेपालको धन” भन्ने मुल नारालाई आत्मसात गर्दै वन तथा वन्यजन्तुको संरक्षण र वन पैदावारको उपयोगलाई व्यवस्थित एवम् आम उपभोक्ताहरूको हित हुने गरि सहज र ब्यवहारिक बनाउनका लागि संरक्षणकर्मी बिभिन्न संघ संस्थाहरू, सामुदायिक बन उपभोक्ता समितिहरू र स्थानीय उपभोक्ताहरू सँगको सहकार्यमा जोड दिइने छ ।
- २) गाउँपालिका अन्तर्गत रहेका वनक्षेत्र लगाएत सबै स्थानका सार्वजनिक जग्गाहरूको अतिक्रमण र अव्यवस्थित/अबैध उपयोगलाई रोक्नका लागि संबन्धित निकायहरू सँगको सहकार्य एवं समन्वयमा सार्वजनिक जग्गा उपयोग संबन्धि आवश्यक कानुन निर्माण गरिनेछ ।
- ३) गाउँपालिका अन्तर्गतका पुरातात्विक महत्वका मठ, मन्दिर, पाटी, पौवा, कुवा, चौतारी, पोखरी, विश्राम स्थलहरू र त्यसको महत्वसँग जोडिएका रूख विरूवाहरूको संरक्षण गर्दै यस्ता स्थानहरूमा वर, पिपल, पैयुँ, समी जस्ता विरूवाहरू रोप्नुका साथै सडक वरीपरी एवं अन्य जोखिमयुक्त स्थानहरूमा हुनसक्ने भूक्षय/पहिरोको नियन्त्रण गर्न र पार्क, विद्यालय, स्वास्थ्य चौकी, विश्रामस्थल लगाएतका सार्वजनिक स्थानहरूको सौन्दर्यीकरण सहित पर्यावरणीय सन्तुलन कायम राख्नका लागि हरियाली प्रवर्धन कार्यक्रम सञ्चालनमा जोड दिइनेछ ।
- ४) गाउँपालिका भित्र हुने सबै खालका बिकास निर्माणका कार्यहरू गर्दा वातावरणीय पक्षलाई बिशेष ध्यान दिइनेछ। साथै फेवाताल जलाधार क्षेत्रको तल्लो तट र उपल्लो तट बीचको बातावरणीय सन्तुलन कायम राख्दै फेवातालको संरक्षण र प्रवर्धनमा टेवा पुग्ने खालका कार्यहरू गर्नका लागि पोखरा महानगरपालिका, गण्डकी प्रदेश सरकार र संघीय सरकारसँग समन्वय एवं सहकार्यको प्रयास गरिनेछ ।
- ५) गाउँपालिका भित्र प्रयोगबिहिन अबस्थामा रहेका ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा लगायतका प्राकृतिक स्रोतको उच्चतम प्रयोगका लागि IEE, EIA जस्ता वातावरणिय प्रभाव मुल्याङ्कन लगायतका कानुनी प्रकृया पुरा गरी पूर्ण उपयोग गर्ने नीति लिइनेछ ।
- ६) गाउँपालिका भित्र बाढी तथा पहिरो पूर्व सूचना प्रणाली र प्रत्येक वडा तथा पालिका तहमा आवश्यक सामग्री सहित आपत्कालिन उद्धार केन्द्रको स्थापना गरिने छ ।
- ७) फोहोर मैलाको उचित ब्यवस्थापनका लागि आवश्यक ल्यान्ड फिल्ड साईटको सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ । साथै सरोकारवाला हरूसँगको समन्वय र सहकार्यमा प्लास्टिक जन्य सामग्रीहरूको उपयोगलाई निरुत्साहित गर्दै जाने नीति लिइनेछ ।
- ८) बिपद ब्यवस्थापन कोषको संचालनका लागि कार्यविधी निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।

- ९) सरकारी वनको संरक्षण, वैज्ञानिक वन व्यवस्थापनमा जोड दिई सामुदायिक वनहरुको व्यवसायिकरण र वृक्षारोपणमा जोड दिइनेछ । डढेलो नियन्त्रणको लागि प्रमुख बनहरुमा अग्निरेखा निर्माण गरिने छ ।
- १०) वडा नं ११ को खुल्दि घर भन्ने स्थानमा वन्यजन्तु अध्ययन तथा अनुसन्धान केन्द्र स्थापना गर्नका लागि पहल गरिने छ ।
- ११) गाउँपालिकाले अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र भित्रका सबै प्राकृतिक श्रोतको उपयोग गर्न पाउने गरि निति तथा कानुनी व्यवस्थाका लागि आवश्यक पहल गरिने छ ।
- १२) वन पैदावारको प्रशोधन उद्योग स्थापना, घान्द्रुकमा पाईने सेतबरुवा र सतुवाको व्यवसायिक उत्पादन, चौरी, भेडिगोठ, चरण व्यवस्थापन, भेडिगोठबाट उत्पादित उनबाट राडि पाखि बुन्ने उद्योग स्थापना गर्नका लागि केन्द्र तथा प्रदेश सरकारसँग समन्वय गरिने छ ।

भूमि सम्वन्धी

१. भू-उपयोगको नीति अवलम्बन गरी जमिनको माटो परिक्षण गरी उचाई अनुसारको सम्भावना भएको कृषि उत्पादनका लागि उर्वर भूमिको उपयोगमा जोड दिइनेछ साथै उर्वरशील समथर भूभागमा वस्ती विकासमा रोक लगाई सिंचाइको व्यवस्था गरी जमिनलाई अधिकतम उपभोगमा ल्याइने छ ।
२. बाँझो जमिनको तथ्याङ्क संकलन गरी कृषि, बन सँग सम्बन्धित खेती सञ्चालन गर्नलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
३. जग्गा बाँझो राख्ने जग्गाधनी र उपयोगका लागि व्यक्ति, सहकारी, संघ संस्थाबीच भाडा, समयावधि र सम्झौताका लागि समन्वयकारी भुमिका निर्वाह गर्न आवश्यक सहजीकरण गरिनेछ । अटेर गरी जमिन बाँझो राखीरहनेलाई तथ्याङ्क संकलन गरी जरिवाना लगाइनेछ ।
४. सार्वजनिक जग्गाहरुको पहिचान, लगत संकलन, संरक्षण र उपयोगको नीति लिइनेछ ।
५. अन्नपूर्ण गाउँपालिका भित्र रहेका जमिनहरुको हाल साविक प्रकृत्यालाई अगाडि वढाई उक्त प्रकृत्याको लागी लागत साझेदारीका लागी प्रदेश सरकार संग समन्वय गरिनेछ ।

अन्त्यमा, यस गाउँपालिकाको विकासमा योगदान पुर्याउनुहुने जनप्रतिनिधि, राजनीतिक दल, राष्ट्रसेवक कर्मचारी, समाजसेवी, बुद्धिजिवी, शिक्षक र जनसमुदायहरु प्रति हार्दिक आभार सहित धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु धन्यवाद, नमस्कार ।

विष्णु बहादुर के.सी.

अध्यक्ष

अन्नपूर्ण गाउँपालिका, कास्की

मिति: २०७९/०३/०८